

BERGS-COLLEGIUM

Underdåniga Berättelse

o m

Förhållandet med Bergshandteringen
år 1838.

STORMÄKTIGSTE, ALLERNÅDIGSTE KONUNG!

I vanlig ordning får till Eders Kongl. Majt Dess och Rikets Bergs-Collegium nu i underdånighet afgifva berättelse om förhållandet med Rikets Bergshandtering under år 1838.

Innan Collegium likväl går att i underdånighet meddela speciel redogörelse för hvarje särskilt del af Bergverks-rörelsen, torde det tillåtas Collegium att i underdånighet framställa följande allmänna öfversigt af jernhandteringen och dess tillstånd under nu ifrågavarande år:

Då under en icke ogynsam vinter, hvarken rudimaterier af malm och kol för Tackjernas-blåsningen, eller tillfälle till afsättning af sjelfva produkterna saknats, har sådant icke i ringa mån bidragit till åstadkommande af ett högt tillverkningsbelopp; men deremot hafva stegrade priser på spannmål och andre lefnads-förnödenheter förorsakat högre tillverknings-omkostnader, än eljest under vanliga förhållanden kommit i fråga.

I följd häraf, och som Bergsmännen, hvilka sjelfve och med eget folk sköta sitt bergsbruk, hufvudsakligast om spannmål måste tillita sina förläggare, samt dertill kommer, att, under höga priser å denna deras förnämsta förlags-artikel, Tackjernas-priset i allmänhet varit något lägre än året näst förut, kan väl Bergsmännens ställning, i det hela betraktad, icke anses hafva varit detta år fullt fördelaktig; men detta förhållande synes för dem hafva varit en ytterligare anledning att, med efterföljd af det dem af Bruksägarne gifne efterdöme, söka genom förbättrade blåsnings-metoder nedsätta tillverknings-omkostnaderna, enär

INLEDNING

TILL

**Bergs-Collegii underdåniga berättelse om förhållandet med bergshandteringen. – Stockholm, Norstedt, 1835-1858.
Täckningsår: 1833-1857.**

Efterföljare:

Bidrag till Sveriges officiella statistik. C, Bergshantering. Commerce Collegii underdåniga berättelse för år ... – Stockholm : Norstedt, 1859-1911.
Täckningsår: 1858-1910.

Översiktspublikation:

Historisk statistik för Sverige. Statistiska översiktstabeller : utöver i del I och del II publicerade t.o.m. år 1950. – Stockholm : Statistiska centralbyrån, 1960.
S. 1. Tab. 1. Produktion av järnmalm, tackjärn samt vissa andra metaller 1836-1950.

Sveriges bergshantering år 1913 : specialundersökning / av Kommerskollegium. – Stockholm : Isaac Marcus, 1917. – 257, 108 s. – (Sveriges officiella statistik).
S. 1-85: Några historiska data rörande den svenska bergshantering [från äldsta tid och fram till 1915].

Bergskollegii underdåniga berättelse om förhållandet med bergshantering år 1838.
Digitaliserad av Statistiska centralbyrån (SCB), 2010.
Vid digitaliseringen har en innehållsförteckning skapats och lags till.

urn:nbn:se:scb-b0-c0-38

**Bergs-Collegii Underdåniga Berättelse om
Förhållandet med Bergshandteringen år 1838**

INNEHÅLL

	Sid.
1 ^{sta} Artikeln. Jernmalms-brytningen.....	3.
Mutsedlar som blifvit utgifne på nya anledningar år 1838 [tabell].....	14.
Meddelade Mutsedlar år 1838 [tabell].....	15.
Beviljade hvilostånd år 1838 [tabell].....	15.
2 ^{dra} Artikeln. Tackjerns-blåsningen.....	16.
Tackjerns-tillverkningen år 1838 [tabell].....	16.
3 ^{die} Artikeln. Gjutgods-tillverkningen och Gjuterierne.....	20.
Gjutgods-tillverkningen vid Masugnarne år 1838 [tabell].....	20.
Gjutgods-exporten enligt Tullverkets Räkenskaper år 1838 [tabell].....	22.
4 ^{de} Artikeln. Stång- och Ämnesjerns-Smidet.....	23.
Smidet för hela Riket år 1838 [tabell].....	23.
Stångjerns-exporten enligt Tullverkets Räkenskaper, omfattande Calender-året 1838, och destinations-orterne [tabell].....	27-28.
5 ^{te} Artikeln. Jern-Manufactur-tillverkningen.....	29.
Jern-Manufactur-tillverkningen år 1838 [tabell].....	29.
Jern-Manufactur-exporten år 1838 enligt Tull-Verkets Räkenskaper [tabell].....	31.
6 ^{te} Artikeln. De så kallade Ädlare Verken.....	32.
a) Guld-tillverkningen.....	32.
b) Silfver-tillverkningen.....	32.
c) Kopparverken.....	33.
Rikets Koppar-tillverkning år 1838 [tabell].....	36.
d) Messings-Bruken.....	37.
7 ^{de} Artikeln. Diverse Verk och Inrättningar.....	37.
Kopparhamrar.....	37.
Blysmältnings-Verk.....	38.
Cobolt-Verk.....	38.
Svafvel-Bruk.....	38.
Vitriol-Verken.....	39.
Alun-Bruken.....	39.
Rödfärgs-Verk.....	40.
Blyerz-Verk.....	40.
Brunstens-Brott.....	40.
Stenkols-Verk.....	41.
Porfyr- och Marmorbruk.....	42.
Tabell, utvisande 1838 års export af Koppar, Messing, Cobolt, Vitriol och Alun med flere af Bergverkens produkter, upprättad i enlighet med Tullverkets Räkenskaper.....	43.
1:0 Nya Stångjerns-Verkstäder och Smides-tillökningar.....	44-48.
2:0 Jern-och Koppar-Manufactur-Verk samt Gjuterier, dels för vågföring, dels ock för husbehofs smide samt redskaps-tillverkning.....	49.
3:0 Smälthyttor.....	49.

BERGS-COLLEGIUM

Underdåniga Berättelse

o m

Förhållandet med Bergshandteringen
år 1838.

STORMÄKTIGSTE, ALLERNÅDIGSTE KONUNG!

I vanlig ordning får till Eders Kongl. Majt Dess och Rikets Bergs-Collegium nu i underdånighet afgifva berättelse om förhållandet med Rikets Bergshandtering under år 1838.

Innan Collegium likväl går att i underdånighet meddela speciel redogörelse för hvarje särskilt del af Bergverks-rörelsen, torde det tillåtas Collegium att i underdånighet framställa följande allmänna öfversigt af jernhandteringen och dess tillstånd under nu ifrågavarande år:

Då under en icke ogynsam vinter, hvarken rudimaterier af malm och kol för Tackjernas-blåsningen, eller tillfälle till afsättning af sjelfva produkterna saknats, har sådant icke i ringa mån bidragit till åstadkommande af ett högt tillverkningsbelopp; men deremot hafva stegrade priser på spannmål och andre lefnads-förnödenheter förorsakat högre tillverknings-omkostnader, än eljest under vanliga förhållanden kommit i fråga.

I följd häraf, och som Bergsmännen, hvilka sjelfve och med eget folk sköta sitt bergsbruk, hufvudsakligast om spannmål måste tillita sina förläggare, samt dertill kommer, att, under höga priser å denna deras förnämsta förlags-artikel, Tackjernas-priset i allmänhet varit något lägre än året näst förut, kan väl Bergsmännens ställning, i det hela betraktad, icke anses hafva varit detta år fullt fördelaktig; men detta förhållande synes för dem hafva varit en ytterligare anledning att, med efterföljd af det dem af Bruksägarne gifne efterdöme, söka genom förbättrade blåsnings-metoder nedsätta tillverknings-omkostnaderna, enär

på åtskillige ställen inom Bergslagerne, serdeles inom Örebro Län, Bergsmännen vid sina Masugnar dels redan insatt Varmapparater för begagnande af upphettad luft vid Tackjerns-blåsningen, dels ock inom andra Hyttelag gått i författning om dylika apparaters framtida anskaffande.

De uti Collegii underdåniga berättelse för år 1836 omnämnde bemödanden, att vid Bergsmans-hyttorne införa sambruk, eller Tackjerns-blåsningarnes bedrifvaude för Hytte-intressenternas gemensamma räkning, hafva under år 1838 icke allenast i Gestrikland fortfarit, utan hafva ock, ibland andre, delägarne uti Ingeborgsbo Hytta i By Socken af Kopparbergs Län, samt uti Skrikarhyttan inom Nora Bergslag beslutat, att hädanefter ordna sina blåsningar på förberörde sätt; hvadan alltså anledning icke saknas till den förhoppning, att sambruk, sedan Bergsmännen om fördelen deraf hinna öfvertygas, komma att efterhand antagas vid ännu flera Bergsmans-hyttor och derigenom det mål omsider vinnas, som länge ansetts vara enda villkoret för en mera ändamålsenlig tackjerns-tillverkning vid Bergsmans-hyttorne.

Att Rikets Bruksägare i allmänhet, understödde af nitiske Tjenstemäns erfarenhet, icke undandraga sig hvarken möda eller omkostnader, för att, ej allenast hvad Tackjerns-blåsningarne vidkommer, utan ock i afseende på Stångjerns-smidets bedrifvande, komma till allt mera och mera fördelaktiga resultater, sådant bestyrkes af de många försök, som på de sednare åren blifvit anställda och de högst väsendtliga förbättringar uti tillverkningsmethoderne, som deraf blifvit en följd.

Användandet af upphettad bläster, som framför allt bidragit dertill, att Tackjerns-blåsningarne kommit på den ståndpunkt, de för närvarande innehafva, har äfven funnits lämpligt vid smidet, och hafva på flere ställen Varmapparater vid Stångjerns-härdarne blifvit applicerade, hvarigenom icke obetydlig kolbesparing uppkommer; varande likväl ännu icke med full visshet afgjort, om och huruvida genom denna method sjelfva jernet till sina egenskaper undergår någon förändring.

Under allt detta hafva Bruksägarne år 1838 varit nog lycklige, att, fastän jernpriserne icke varit höga, emedlertid gynnas med den största jern-export, som någonsin dittills ägt rum från Sverige; ty, enligt Räkenskaperne för Smidesåret 1838, har utförseln af Stångjern och Jernmanufaktur tillsammans utgjort 556,362 Sk~~℔~~ 13 L~~℔~~ 15 ~~℔~~ Stap. vigt, och således varit 44,318 Sk~~℔~~ större än den för år 1835, samt med 46,533 Sk~~℔~~ öfverskjutit den för år 1802, under hvilka sistnämde tvenne år jern-exporten förut varit ansenligast.

Exporten 556,362 Sk~~℔~~ 13 L~~℔~~ 15 ~~℔~~ sammanlagd med afvägningen från Vågarne till inrikes förbrukning eller 50,160 Sk~~℔~~ 14 L~~℔~~ 17 ~~℔~~ utgör 606,523 Sk~~℔~~ 8 L~~℔~~ 12 ~~℔~~ St. vigt eller i Bergsvigt 551,384 Sk~~℔~~ 18 L~~℔~~ 14. ~~℔~~; men som tillverkningen af Stång- och Ämnesjern under året, enligt meddelade uppgifter, uppgått till ett belopp af 525,705 Sk~~℔~~ 2 L~~℔~~ 9 ~~℔~~ samt jern-

ankomsten på Rikets Vågar utgjort 498,560 Sk~~z~~ 17 L~~z~~ 4 ~~z~~ allt Bergsvigt, har Jern-afförseln från Våg varit 25,679 Sk~~z~~ 16 L~~z~~ 5 ~~z~~ större än tillverkningen och med 52,824 Sk~~z~~ 1 L~~z~~ 10 ~~z~~ öfverskjutit det på Våg inkomna quantum, hvarigenom inträffat, att Inventarierna både vid Bruken och på Vågarne blifvit minskade.

1^{sta} Artikeln.

Jernmalms-brytningen.

Norrbotten. Ehuru blåsning år 1838 ägt rum uti Torneåforss masugn under Kengis bruk, har dock nästan ingen brytning blifvit verkställd uti de till detta Bruk hörande, på Loutsavara, Svappavara och Junusuando malmberg i Torneå Lappmark belägna grufvor, utan hafva vid dem befintlige inventariimalmner blifvit förbrukade.

Deremot har sprängning efter malm på vanligt sätt blifvit anställd uti Capitens- och Bolags-grufvorne på Gellivare malmberg inom Luleå Lappmark, äfvensom der på fyra andre särskilde ställen företagits någon brytning, egentligen för att derigenom bibehålla ägande-rätt till desamma; men de öfrige utmålen på Gellivare, tillsammans 36, hafva icke varit bearbetade, utan blifvit medelst erhållne hvilostånds-resolutioner försvarade.

Hela malmbrytningen på Gellivare har uppgått till ett belopp af Sk~~z~~ 10,354.

Af detta quantum hafva blifvit afförde:

till Avasforss Masugn	2,663.
„ Selets d:o	478.
„ Gyljens d:o	1,268.
„ Edeforss upplags-ställe	2,130.
„ Skrofvens d:o	2,116.
Summa	8,655 Sk z

De uti Collegii förra underdåniga årsberättelser omnämnde arbeten på Ristjåls- och Klöfver-bergens 1 mil från hvarandra åtskiljde malm-anledningar inom Piteå Socken hafva blifvit fortsatte, äfvensom närmare undersökning ägt rum af fyndigheten på det $\frac{1}{4}$ mil från Klöfverberget belägne Fluurberget.

Transport 10,354.

Då malmen på sistnämnde ställe förekommer endast i mindre körtlar, så att icke mera än 227 *Skz* fattig blodstens-malm erhållits vid en brytning af 2,069 *Skz* gråberg, har man ansett sig böra derstädes inställa arbetet; men deremot hafva utsigterne blifvit mera förhoppningsfulla vid Ristjåls- och Klöfverbergen, emedan på förra stället, vid en afsänkning till circa 10 famnars djup, malmen med en bredd af 5 alnar funnits vara både rikare och mera kisle, samt på det sednare, vid sprängning på djupet, ett ordentligt mera kisle malmstreck af 3 till 4 alnars bredd blifvit påträffadt, i stället för de förut befintlige malmkörtlarne. Af den på Ristjåls-berget brutna malmen hafva detta år 174 *Skz* blifvit afsända till Selets Masugn samt 620½ till Avarfors Masugn; men då Rosfors, egentligen på desse malmuppfunnigar grundade Masugn nu blifvit med stor kostnad fullbordad af ett Bolag, sammansatt förnämligast af Ortens Allmoge, lærer väl förbrukningen af denna malm framdeles komma att derstädes verkställas.

Malmbrytningen har utgjort:

på Ristjålsberget	3,874.
„ Klöfverberget	533.
„ Fluorberget	227.

4,634.

Collegii sednaste års-berättelse omnämner äfven åtskilliga försöknings-arbeten efter malm, anställde i grausket af Selets och Gyljens Masugnar, och hafva desamma under året med stora omkostnader blifvit fortsatte, men utan att något hopp derigenom vunnits, att få en ren, om också fattig blandningsmalm för den rika med dryg transportkostnad betungade Gellivare-malmen, som vid förenämnde Masugnar begagnas.

Westerbotten. Emedan resultatet af nedlagde omkostnader på bearbetandet af Näsbergets malm-anledningar inom Skellefteå Socken icke svarat emot den förhoppning man i början, då fyndigheten upptäcktes, gjorde sig, att äfven inom detta Län erhålla malm för Tackjernshlåsningen, skola Grufve-Interessenterne vid årets början satt i fråga att upphöra med allt arbete derstädes; men då de emedertid ansågo sig böra göra ännu ett ytterligare försök, så skall detta hittills åtminstone såvida lyckats, som malmen numera på 7 à 8 alnars djup

Transport 14,988.

Transport 14,988.

visat sig icke allenast mera samlad, utan ock till det mesta fri från svafvelkis; och hafva utaf denna malm redan 170 Skål blifvit emot en transport-kostnad af 1 R:dr 10 sk. 8. rist. B:ko per Skål afsände till Rosforss på 9½ mils afstånd derifrån belägne här ofvan omnämnde Masugn, dit ytterligare 7 à 800 Skål skola afföras, under förmodan, att den, efter utseendet, lättsmälta Näsbergs-malmen bör komma att ej allenast underlätta den vid förbrukningen af Ristjåls qvartz-rådande malmer eljest tröga masugnsången, utan ock såsom mindre oartad gifva ett bättre tackjern.

Ångermanland. Af de i Nätra Sockens skärgård på sednare åren uppfunne Jernmalms-anledningar hafva de på Trysunda-ön detta år varit under hvilostånd; men deremot har sprängningsarbete, likväl allt i dagen, blifvit å 10 särskilte ställen anställt på Norra Ulfön, der af malm-vinsten tillsammans utgjort 2,300.

Jemtland. Under detta år hafva, likasom åren förut, de på Grötons bys ägor uti Kalls Socken befintlige Jernmalms-anledningar, för hvilkas begagnande Jernverk år 1834 väl blifvit privilegierade men ännu ej uppförde, icke vidare bearbetats, än som ausetts vara nödigt för att försvara inmutnings-rätten.

Herjedalen. Ljusnedals Bruksägare hafva efter vanligheten, för eget behof, låtit anställa malmbrytning uti de i Tännäs Socken, på fjällen invid Norrska gränsen belägne, så kallade Blix- och Sörgrufve-fälten, äfvensom ytterligare försök blifvit, ehuru med mindre hopp om framgång, fortsatte uti fjällberget Mittå-kläppen, hvarest, på sätt Collegii sednaste års-berättelse innehåller, en Jernmalms-anledning skall hafva anträffats. Beloppet af den uppbrutne malmen, som, insprängd med koppar- och svafvel-kis, fortfar att vara mindre värlartad, har utgjort som följer:

Vid Sörgrufve-fältet	1,757.	
„ Blixgrufve-do	591.	
„ Mittå-kläppen	80.	2,428.

Enligt Eders Kongl. Maj:ts Nådiga Bref af den 6 December 1834, hafva de anbefallde mineralogiske undersökningarne inom Jemtlands

Transport 19,716.

Län sommaren år 1838 blifvit fortsatte; och inhemtas af den utaf ortens Geschwornen derom afgifne berättelse, beträffande den uti Collegii sednaste års-relation omnämde Kopparmalms-anledning, uppfunnen på lodräta bergväggen af Lundören, en så kallad fjällport på vägen från Undersäkers Socken till Storsjö Capell-församling i Herjædalen, att stegar och ställningar väl då blifvit anskaffade och försök gjorde, att medelst dem kunna åtkomma malm-anledningen; men som desse inrättningar, bekostade med de medel, som derföre varit disponible, icke funnits svarande emot ändamålet, emedan man dermed icke för-mått komma malmgången närmare, än att dit ändock omkring 15 fam-nars höjd syns återstå, så har hemställan blifvit gjord derom, att ett anslag af 300 Rdr Bko måtte af allmänna medlen warda anordnad, att få användas för en mera solid byggnads uppförande, och till hvil-ken utgift ansetts vara så mycket större skäl, som malmgången eljest blefve oundersökt, emedan den fattiga Allmogen i denna aflägsna fjäll-trakt icke ägde tillgångar att i detta hänseende påkosta några försök.

Föröfrigt hafva dels inom Härjædalen, såsom Ljungdalen och åt-skilliga ställen i Wemdals Socken, dels inom Jemtland vissa trakter af Rätans, Hackås, Hammerdals och Offerdals Socknar blifvit under-sökte, hvarvid ock åtskilliga malmyndigheter påträffats, såsom inom Rätans Socken, der betydliga myrmalmsstillgångar skola finnas; vid Önstols-ån nära fjällen i Offerdals Socken, der Jernmalm i betydlig mängd men af mindre god art upptäckts; samt vid Salså by i Hackås Socken, hvarest likväl den jernmalm, som blifvit anträffad, slutligen funnits bestå af lösa jordstenar. Emedlertid har, med undantag af myrmalmerne inom Rätans Socken, hvilka af ortens Allmoge begag-nas, icke någon af malm-anvisningarne ansetts vara så beskaffad, att serskildt smältverk derå kunde inrättas.

Helsingland. Äfven detta år har Ägaren af Österbo Masugn under Hedvigsfors Bruk icke låtit bearbeta Gockskärs- Middags- och Sumås-bergens malm-anledningar, men deremot har Woxna Bruks-ägare gått i författning om, att icke allenast grufvorne på Gymås-ber-get blifvit på vanligt sätt brutne, utan ock att, uti Woxna Socken 1 mil från Masugnen, en ny jernmalms-anledning under namn af Norr-grufvan upptagits.

De på sednare åren uppfunne Entjerns- och Magmyre jernmalms-fält uti Skogs Socken, om hvilka uti Collegii sednaste års-berättelser

Skk malm.

Transport 19,716.

åtskillige upplysningar meddelas, hafva ytterligare blifvit med arbete belagde; dock synes det ännu icke vara med visshet känt, huru stort inflytande desse nya malm-tillgångar kunna komma att på ortens framtida Tackjerns-tillverkning utöfva.

Den uppbrutne malmen har uppgått till följande belopp:

Vid Gymåsberget	5,508.
„ Norr-grufvan	1,800.
„ Magmyre grufvor	7,742.
„ Entjerns do	2,837.
„ Strandgrufvan	263.

Summa Skk Bergsvigt 18,150 eller i Tackj. vigt 13,961.

Gestrikland. Brytningen af de inom Thorsäkers Socken i gång varande 4 grufvor, hvilken förut varit ombesörjd af särskilde Förvaltare, har ifrån och med den 1 November 1837 blifvit ställd under en enda persons tillsyn, hvarigenom arbetet ock med mera fördel skall hafva fortgått.

Malm-uppfordringen har utgjort:

Vid Gustaf Adolfs Stoll	9,487.
„ Göske-grufvan	1,959.
„ Myggbo- do	3,369.
„ Nyängs- do	6,708.

Summa Skk Bergsvigt 21,523 utföres i Tackj. vigt 16,557.

Upland. Upsala Län: Vid Dannemora grufvor, hvarest, utan biträde af Ångmachin, alla de i gång varande grufvor kunnat endast medelst Vattenkonsten hållas länsade, och således under året obehindradt brytas, hafva 32,846 lass malm blifvit uppbrutne, som à 3 Skk gör 98,538 Skk, hvaremot till Bruken blifvit afförde 123,279 Skk

Hanmarins- eller Helsingefältet i Alunda Socken har af Kihlforss ägare på

Transport 50,234.

Skz maln.

Transport 50,234.

vanligt sätt blifvit bearbetadt, och har
malnuppfordringen uppgått till . . . 5,000.

Summa Skz Vict. vigt 103,538 eller i Tackj. vigt 90,096.

Stockholms Län: Maln-uppfordringen vid de så kallade Roslags-grufvorne inom Norra delen af Länets har förhållit sig sålunda:

Vid Herrängs-fältet i Häfverö Socken . . 23,240.

och hafva ifrån detta maln-fält endast
900 Skz blifvit afförde till Finland.

„ Wigelsbo Bolags grufvor, under namn
af Wigelsbo- Myr- och Pump-gruf-
vorne, samt Fogelleken, belägne uti
Walö Socken 23,000.

„ Kihlafors Bruksägares grufvor i Bör-
stills och Hökhufvuds Socknar . . 3,000.

„ Österby Bruksägares enskildte grufvor 948.

„ Hargs do do . . . 99.

Summa Skz Vict. vigt 50,287 eller i Tackj. vigt 43,758.

Kopparbergs Län. Då, hvad angår den inom detta Län all-
mänt spridda och högst betydande jernmalms-brytningen, utrymmet
icke tillåter en mera detaljerad beskrifning, torde till de upplysningar
Collegii förra års-berättelser innehålla, den anteckning i allmänhet här
få göras, att bemödanden år 1838 icke saknats, att inom grufve-
ekonomen införa en bättre ordning, och har det dervid utgjort ett
hufvudsakligt syftemål att afskaffa de förut vanliga entreprenad-auctio-
nerne å brytning till lägsta pris för ett år, samt i det stället uppgöra
kontrakter om brytningen för flera år, i ändamål att derigenom få så-
dane betings-arbeten införde, som kunde på grufve-rörelsen i det hela
medföra verklig nytta, såsom lümpade efter särskilte vid hvarje grufva
förekommade olika förhållanden.

Maln-uppfordringen har förhållit sig sålunda:

Inom Grangärdes Socken 235,185.

„ Norr- och Söderberkes Socknar 33,636.

Transport 268,821. 184,088.

		<i>Skk</i> malm.
	Transport	268,821. 184,088.
Inom Säfsnäs Socken		990.
„ Tuna, Åhls, Gagnefs och Bjursås Socknar .		43,940.
Vid Windkjärns-berget inom Svärdsjö Socken . .		40,362.
„ öfrige grufvefält inom Svärdsjö, samt vid de inom Vika och Skedvi Socknar befintlige . .		10,291.
„ Bispbergs gamla grufvefält inom Sätters Socken		31,619.
„ nya Bispbergs-fältet samt grufvorne inom Öster- Bergslagen		8,871.
		404,894.

Af detta quantum malm, hafva 54,284 *Skk* afgått till Hyttor utom Kopparbergs Län, nemligen 23,679 *Skk* från Grängesberget till Nya Kopparbergs Bergslag, samt 30,605 *Skk* från Windkjärnsberget till Gefleborgs Län.

<i>Westmanlands Län.</i> Grufvorne på Norbergs malmfält hafva på vanligt sätt blifvit bearbetade; och har malm-uppfordringen derstä- des uppgått till	126,394.
hvarjemte inom Skinskattebergs Socken blifvit uppbrutne .	6,815.
	133,209.

Af Norbergs-malmen hafva blifvit afförde	
till Gestrikland och Helsingland	12,226.
„ Westerås och vidare	1,992.
	Summa <i>Skk</i> 14,218.

Örebro Län. Förhållandet med grufve-brytningen inom detta Län har år 1838 i allmänhet varit enahanda som åren förut, så att, i den mån behöfvet och efterfrågan det påkallat, kostnader icke blifvit sparade, för att underhålla en väl ordnad grufve-rörelse, hvilken ock derföre under året blifvit obehindradt bedrifven, utom i Strip-grufvan inom Lindes Bergslag, hvarest ett ras till betydlig höjd betäckt arbetsrummets botten och förorsakat en minskning af omkring 8,000 *Skk* uti den malm-uppfordring, som eljest vanligen till omkring 13,000 *Skk* vid denna grufva äger rum. Emedlertid, och oaktadt ett sådant hinder uti grufve-arbetet på detta ställe, har malmvinsten i det hela inom

Transport	722,191.
2	

Skå malm. Transport 722,191.

Lindes- och Ramsbergs Bergslager uppgått till vanligt belopp, och någon väsendtlig förändring af malmpriserne har icke inträffat inom detta Läns Bergslager, der grufverörelsen föröfrigt drifvits under i allmänhet gynsamma omständigheter.

Enligt inkomne uppgifter har malm-uppfordringen förhållit sig på sätt som följer:

Uti Nora Bergslag	137,537.	
„ Lindes- och Ramsbergs Bergslager	46,227.	
„ Lekebergs Bergslag	15,465.	
„ Lerbecks do	1,296.	
„ Nya Kopparbergs do	19,104.	
„ Hjulsjö do	8,604.	
„ Grythytte- och Hellefors Bergslager	4,654.	
		232,887.

Wermlands Län. Dels genom brytning och dels genom plockning uti grufve-varpen har jernmalm inom detta Läns Bergslager erhållits till följande belopp:

	Bruten malm. Tunnor.	Plock- och Vaskmalm. Tunnor.
Uti Filipstads Norra och Vestra Bergslag, hvärest 16 särskilde grufvor blifvit bearbetade	37,428.	9,677.
„ Filipstads Östra Bergslag med 21 un- der året brutne grufvor	22,372.	15,562.
	59,800.	25,239.

Utgörande desse 85,039 Tunnor à 2 Skå, tillsammansstagne med 200 Skå malm, som genom försöknings-arbeten i Gunnarskogs Socken vunnits, en malm-tillgång af 170,278.

För öfrigt må, i afscende på jernmalms-brytningen inom Filipstads Bergslager, anmärkas, att i samma mån, som grufvorne tilltagit i djup, och malmpriset i följd deraf stegrats, har ock omtanken på anskaffandet af förbättrade uppfordringsverk blifvit väckt, så att numera

Transport 1,125,356.

Transport 1,125,356.

de betydligare grufvorne äro försedde med sådana efter behovet lämpade mera ändamålsenliga inrättningar, eller så kallade Spelbyggnader. Emellertid hafva under år 1838 icke mindre än 14 grufvor blifvit ödelagde, af hvilka sannolikt ingen läser komma att återupptagas. I öfrigt, och för att lemna en allmänare ungefärlig öfversigt af de inom denna ort vanligen ganska dryga brytnings- och uppfördrings-omkostnaderne vid grufvorne, får Collegium, enligt de af Bergmästaren meddelade uppgifter, i underdånighet tillkännagifva, hurusom af de 37 grufvor, som år 1838 varit under arbete inom Filipstads Bergslager, det endast varit vid en grufva som nyssberörde kostnader uppgått till mindre än 1 Rdr, under det att desamma vid 11 grufvor varit mindre än 2 Rdr, vid 8 grufvor utgjort mindre än 3 Rdr, men hvaremot vid 17 grufvor malm-brytnings- och uppfördrings-kostnaderne uppgått till 3 Rdr, och derutöfver, allt Bko, per Tunna à 2 *Skz*.

Elfsborgs Län. De Billingsforss Bruksägare tillhörige, på Dahlsland, uti Äniskogs och Laxarby Socknar belägne Jernmalms-grufvor och skärpningar hafva detta år icke varit bearbetade.

Södermanland. Grufve-arbetet på Utön har väl efter förut uppgjord arbetsplan fortgått, men nödige förberedande arbeten i och för inrättande af särskildt uppfördringsverk för berg och vatten, samt en pågående byggnad af ångmachin vid Nyköpings-grufvan, hafva förorsakat något hinder vid sjelfva malm-uppfördringen, som åter torde komma i ett efter behovnen afpassadt förhållande så snart de tillämnade byggnaderne hunnit blifva fullbordade.

Malm-uppfördringen utur grufvorne på Utön har derföre nu endast utgjort 38,868.

Malm-afskeppningen från Utön har varit:

Till Bruk inom Sverige 36,070.

” ” ” Finland 3,692.

Summa afskeppning *Skz* 39,762. T. vigt.

Genom denna större afskeppning än uppfördring har inträffat, att malm-inventarierne, hvilka vid årets början voro 9,696 *Skz*, blifvit vid årets slut ytterligare förminskade till 8,802 *Skz* T. vigt.

Transport 1,164,224.

Slå malm.

Transport 1,164,224.

Hvad de öfrige grufvorne i Södermanland vidkommer, har malm-uppfordringen vid dem förhållit sig som följer:

Vid Skesviks grufvor i Tunabergs Socken	5,000.	
„ Skottvångs grufva i Gåsinge d:o	9,000.	
„ Färohla grufva i Svärta d:o	10,769.	
„ Sjösa grufva i d:o d:o	1,846.	
„ Starrsätters grufva i Dunkers d:o	2,357.	
„ Nya Stafs grufva i Floda d:o	6,154.	
„ Vallfalla grufva i d:o d:o	900.	
„ Högsjö Stafs grufva i d:o d:o	1,316.	
„ Göhlstugu grufva i d:o d:o	1,692.	
„ Ökna grufva i d:o d:o	5,070.	
„ Skarndahls grufva i d:o d:o	1,846.	45,950.

Östergötthland. Utan att någon anmärkningsvärd omständighet inträffat, har arbetet uti de inom detta Landskap befintlige Jerngrufvor fortgått, hvarvid malm till följande belopp blifvit uppfordrad, nemligen:

Utar lilla Petängs grufva i Börrums Capell	3,617.	
„ nya d:o i d:o	258.	
„ Lindins grufva i d:o	1,236.	
„ Ormstorps östra grufva i Skällviks Socken	2,140.	
„ Brotags grufva i d:o	1,539.	
„ Butbacks grufva i Krokeks Socken	350.	9,140.

Calmare Län. De uti Collegii Relation för år 1837 omnämnde, af Tofverums Bruksägare företagne grufve-försök på Björksnäs hemmans ägor inom Djursdahla Socken, hafva, sedan allt hopp om malm-tillgång derstädes försvunnit, måst öfvergifvas, äfvensom vederbörande varit nödsakade att på samma sätt förfara med Hultängs grufva inom

Transport 1,219,314.

Sk℔ malm.

Transport 1,219,314.

Stenbo-fältet, der den ringa malm-tillgången icke lemnade ersättning för brytnings-kostnaden.

De öfrige grufvorne på Stenbo-fältet inom Ukna Socken hafva deremot blifvit arbetade och lemnat:

Ankarsrums-grufvan	3,000.	
Eds-grufvan	2,800.	
Ryttar- och Stor-grufvorne	1,200.	
hvarjemte den år 1837 från ödesmål upptagne Ålderbäcks grufva i Västerums Socken, blifvit bruten, der en malmvinst erhållits af	2,500.	9,500.

<i>Jönköpings Län.</i> Den vid Taberget brutne Jernmalm har utgjort	38,846.	
hvarjemte utur den i Collegii förra Relationer upptagne Ingamåla grufva i Fröderyds Socken erhållits	220.	39,066.

Kronobergs Län. För Tackjerns-blåsningen uti de 6 Masugnar, hvilka inom Länets detta år varit i gång, hafva nu såsom förut sjö- och myr-malmer blifvit begagnade, ehuru beloppet deraf icke kan så noga uppgifvas.

Summa Bergmalm *Sk℔* Tackj. vigt 1,267,880.

Som den uppgifne malm-uppfordringen per medium de 5 nästföregångne åren utgör 1,145,450 *Sk℔*, öfverskjuter alltså 1838 års malmvinst berörde medeltal med 122,430 *Sk℔*

Vidkommande serskildt förbrukningen af sjö- och myr-malmer, hvilka, på sätt Collegii senaste års-berättelser innehålla, äfven blifvit uppfunne utom de orter, hvarest man förut ansett dem uteslutande till någon betydligare mängd förekomma, så utvisa Bergmästarnes inkomne Relationer, att jemte det desse malmer på vanligt sätt blifvit begagnade i Småland, hafva äfven blåsnings-försök dermed blifvit anställde uti Hellbo Masugn under Kihlforss Jernverk i Södra Helsingland, hvartill malmen hemtats från sjön Bergviken; uti Löfsjö Masugn i Westerdahlarne på malm från Vansjön i Floda Socken; samt uti Rönnes Masugn i Lerbeks Bergslag på malm, upptagen ur sjön Vettern i granskäpet af Askersund. Enligt de härom afgifne berättelser vill det dock synas, som

skulle några säkra resultat, i afseende på de dermed förenade ekonomiska fördelarne, ännu icke hafva vunnits.

Under år 1838 hafva tillsammans 886 Mutsedlar dels på nya malm- och mineral-anledningar, dels på förut arbetade Grufvor och fyndigheter blifvit meddelade, på sätt följande tabellariska öfversigt närmare ådagalägger.

<i>Mutsedlar</i> meddelade på nya malm- och mineral-anledningar.	Silfver och Bly.	Koppar-malm.	Jernmalm.	Sjö- och myr- malm.	Cobolt.	Bränsten.	Svalvelkis.	Arsenik.	Bergkryställ.	Fällspat.	Skifer.	Kalk- och Limonsten.	Stålsten.	Qvarnstens- brott.	Koppar-slags- varp.	Jernmalms- varp.	Summa.
Af Bergshauptmannen vid																	
Stora Kopparberget .	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2
» Bergmästaren i West- manlands- och Kop- parbergs Län . . .	8	3	45	—	—	—	—	—	—	—	—	1	3	1	—	—	61
» » i Nora och Lindes Bergmästaredöme .	—	6	16	8	6	—	—	—	—	—	—	5	—	—	—	—	41
» » i Nya Kopparbergs dito	—	1	9	1	—	—	—	—	—	—	1	4	—	—	—	—	16
» » i Wermlands dito	—	3	57	7	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	69
» » i Södermanlands och Östergöthlands dito	—	8	2	12	—	5	—	—	—	—	—	5	—	—	—	—	32
» » i Gefleborgs- och Upsala Län samt Roslagen . . .	1	10	95	2	—	1	—	—	—	1	—	1	18	—	—	—	129
» » i Kronobergs Berg- mästaredöme . .	—	—	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4
» » i Wester-Norrlands dito	—	1	3	8	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	14
» » i Norr- och Wester- bottens dito	—	1	10	—	—	—	—	2	2	—	—	2	—	—	—	—	17
Tillsammans	9	35	239	40	6	6	1	2	2	1	3	18	22	1	—	—	385

<i>Mutsedlar.</i> meddelade å förut be- betade ställen:	Silfver och Bly.	Koppar-malm.	Jern-malm.	Sjö- och myr- malm.	Cobolt.	Brusten.	Svafvelkis.	Arsenik.	Bergkryssall.	Fällspat.	Skiffer.	Kalk- och Limsten.	Stålstén.	Qvarnstens- brott.	Koppar-slaggs- varp.	Jernmalms- varp.	Summa.
Af Bergshauptmannen vid Stora Kopparberget . . .	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	—	7
„ Bergmästaren i West- manlands och Kop- parbergs Län . . .	3	7	63	—	—	—	—	—	—	—	—	6	1	1	20	4	105
„ „ i Nora och Lindes Bergmästaredöme . . .	—	—	27	—	1	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	10	39
„ „ i Nya Kopparbergs dito . . .	—	1	23	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	27
„ „ i Wermlands dito . . .	4	2	224	9	—	—	—	—	—	3	—	—	2	—	—	29	273
„ „ i Södermanlands och Östergöthlands dito . . .	3	5	10	1	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	22
„ „ i Gefleborgs- och Upsala Län samt Roslagen . . .	2	3	13	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	19
„ „ i Wester-Norrlands Bergmästaredöme . . .	1	6	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8
„ „ i Norr- och Wester- bottens dito . . .	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Mutsedlar på förr arbe- tade malm- och mine- ral-anledningar . . .	13	26	362	10	4	—	—	—	—	3	7	3	—	1	25	47	501
Mutsedlar meddelade på nya uppfinningar . . .	9	35	239	40	6	6	1	2	2	1	3	18	22	1	—	—	385
Summa Mutsedlar	22	61	601	50	10	6	1	2	2	1	6	25	25	2	25	47	886

Hvilostånd för grufvor hafva deremot blifvit på viss tid beviljade, som föl-
jer, nemligen:

Inom	Westmanlands och Kopparbergs Läns Bergmästaredöme	Silfver och Bly.	Kopparmalm.	Jernmalm.	Sjö-malm.	Cobolt.	Brusten.	Blyertz.	Kalksten.	Stålstén.	Koppar-slaggs- varp.	Jernmalms- varp.	Summa.
„	Nora och Lindes d:o . . .	4	12	198	1	—	—	2	2	—	—	—	219
„	Nya Kopparbergs d:o . . .	—	—	8	—	1	—	—	—	—	1	—	9
„	Wermlands d:o . . .	—	—	11	—	—	—	—	—	—	—	—	12
„	Södermanlands och Östergöthlands d:o . . .	—	4	44	3	—	—	—	—	1	—	12	64
„	Uplands och Roslags d:o . . .	—	3	7	—	—	1	—	—	—	—	—	11
„	Norr- och Wester- bottens d:o . . .	—	2	8	—	—	—	—	—	—	—	—	10
„	Summa hvilostånd	—	—	40	—	—	—	—	—	—	—	—	40
Summa hvilostånd		4	21	316	4	1	1	2	2	1	1	12	365

2^{dra} Artikeln.

Tackjerns-blåsningen.

	Mas- ugnar i gång år 1838.	Blåsningstid.		Uppgifven Tackjerns- tillverkning.			Antal Fri- dygn.	Tionde- Tackjern.		
				Tackjernsvigt.				Tackjernsvigt.		
		dygn.	tim.	Sk℔	L℔	℔		Sk℔	L℔	℔
Norrbottens Län	3	309	6	5,667	18	6	309½	—	—	—
Westerbottens dito	1	87	—	958	7	10	3	34	24	—
Jemtlands dito	1	57	—	363	—	—	57	—	—	—
Wester-Norrlands dito . . .	4	531	23½	11,494	3	15	144	203	—	—
Gefleborgs Län, Helsingland	8	1,291	15½	31,008	20	7	27	712	1	2
” ” Gestrikland	18	2,238	1¼	44,831	11	13	67	946	11	12
Upsala Län	6	951	3	26,222	5	—	42	840	—	—
Stockholms dito	1	89	12	1,632	10	—	10	79	13	—
Kopparbergs dito	49	7,431	17	140,187	24	7	834½	4,051	14	5
Westmanlands dito	15	1,866	9	31,643	8	3	48	1,180	21	7
Örebro dito	59	9,968	15	150,045	17	10	252	5,865	11	8
Wermlands dito	30	4,266	22	61,674	—	—	143	2,747	11	9
Södermanlands dito	4	829	21	10,246	8	17	9	208	12	15
Östergöthlands dito	1	390	2	5,591	23	2	6	192	1	1
Skaraborgs dito	1	100	23	715	17	—	3	17	8	6
Elfsborgs dito	1	139	—	1,698	—	—	139	—	—	—
Calmare dito	8	1,386	2	16,971	7	14	416	395	2	18
Jönköpings dito	12	1,587	20	12,197	11	2	257½	384	20	3
Kronobergs dito	6	893	21	7,071	11	8	225½	200	23	9
Summa	228	34,416	21¼	560,220	23	14	2,992½	18,059	20	15

Af hela Tackjerns-tillverkningen 560,220 Sk℔ 23 L℔ 14 ℔ hafva 20,243 Sk℔ utgjort sådant gjutgods, som vid sjelfva Masugnarne ästadkommits, då deremot af återstående tillverkningen 539,977 Sk℔ 23 L℔ 14 ℔ största delen utgjort såkalladt smides-tackjern.

Tackjerns-produktionen för år 1838 öfverstiger väl endast med 669 Sk℔ 5 L℔ 18 ℔ den, som ägde rum året näst förut; men då härvid tillika anmärkes, att

att blåsningstiden år 1838 finnes vara 589 dygn och 17 timmar mindre än för år 1837, så tillkännagifver detta högre tillverkningsbelopp på en kortare tid, ett i det hela fördelaktigare resultat för nu ifrågavarande år.

Af den i sednaste årsberättelsen intagne öfversigt af Tackjerns-tillverknings medel-belopp per dygn från och med år 1801, utgörande för sistnämnde år 11,4 *Sk℥*, synes huru Tackjerns-productionen per dygn varit i successift stigande, så att den år 1837 utgjorde 15,99 *Sk℥*; Och som för år 1838 medel-beloppet finnes vara 16,27 *Sk℥* per dygn, fortgår ännu samma fördelaktiga förhållande, härledande sig egentligen derifrån, att de på sednare åren uppfunne förbättrade blåsning-metoder varda mer och mer allmänt begagnade.

Emedlertid ådagalägga och bekräfta uppgifterne för år 1838 hvad Collegium redan förut haft anledning yttra, att det förnämligast är vid Masugnarne utom Bergslag, hvilka disponeras af enskilde Bruks-ägare, hvarest de fördelaktigaste resultater af Tackjernsblåsningarne sig visa, hvaremot inom Bergslagerne, der Masugnarne i allmänhet innehafvas af flere Interessenter, hvilka skiftevis afbruka sitt rede, den ordning vid hytte-brukets bedrifvande, som är hufvudsakligaste villkoret för en god masugnsgång, icke alltid kan införas eller bibehållas; hvadan icke heller all den effect af blåsningen som vederbör, åstadkommes.

Så t. ex. hafva inom de egentlige Tackjern-Bergslagerne, nemligen: Westerbjergslagen, Norbergs, Nya Kopparbergs, Hellefors, Grythytte, Hjulsjö, Nora, Lindes och Ramsbergs, Lekebergs och Carlskoga, samt Filipstads Bergslager vid 123 Masugnar och under en blåsningstid af 19,297 dygn 10 timmar, 299,395 *Sk℥* 21 *L℥* 3 *℥* blifvit tillverkade, som gör 15,52 *Sk℥* i medeltal per dygn, då deremot, vid 105 Masugnar utom Bergslag, under 15,119 dygn 11 $\frac{7}{12}$ timme, Tackjerns-produktionen uppgått till 260,825 *Sk℥*, eller för hvarje blåsnings-dygn, efter medel-beräkning, 17,25 *Sk℥*: utgörande således skilnaden i dygns-tillverkningen inom och utom Bergslag 1,73 *Sk℥*.

Då Stång- och Ämnesjerns-Smidet, på sätt uti 4:de Artikeln närmare kommer att visas, utgjort 525,705 *Sk℥* 2 *L℥* 9 *℥*, och för tillverkningen af detta belopp icke fyllest 500,000 *Sk℥* tackjern böra beräknas, enär 1 *Sk℥* tackjern å 26 *L℥* Bergsvigt i allmänhet lennar, i förhållande till Smedens skicklighet och Smidets gång, något öfver 1 *Sk℥* Stångjern å 20 *L℥* Bergsvigt, och detta såkallade öfverjernet minst kan antagas uppgå till 5 procent af Stångjerns-tillverkningen, vill häraf synas, att icke allenast årets Tackjerns-production 560,220 *Sk℥* varit fullt svarande emot smides-behovet, utan ock att omkring 60,000 *Sk℥* äro öfrige för gjutgods-tillverkningen, samt den export af tackjern, som enligt Tullverkets Räkenskaper, till belopp af 10,335 *Sk℥* 11 *L℥*, med Eders Kongl. Majts Nådiga tillstånd ägt rum till Finland.

Af de på här förutgående Tabell antecknade fridygnen 2,992 $\frac{1}{3}$, utgöra 2,004 $\frac{1}{3}$ dygn hela blåsningstiden för följande under frihetsår varande Masugnar, nemligen: Torneåforss, Gyljens och Awaforss Masugnar i Norrbotten; Ljusnedalils Masugn i Herjedalen; Utansjö Masugn i Ångermanland; Tanså, Dådrans och Ickholms Masugnar i Kopparbergs Län; Billingsforss Masugn på Dahlsland; Ankarsrums Masugn i Calmare Län; Åminne Masugn i Jönköpings Län, samt Säfsjöströms Masugn i Kronobergs Län; men de öfrige 988 dygnen äro de egentligen så kallade fridygnen, hvilka, enligt Författningarne, vid hvarje blåsnings början, äfvensom vid ny Masugns pipas insättande, få beräknas.

Af Eders Kongl. Maj:ts och Kronans Tionde-Tackjern 18,059 Sk $\mathbb{L}$ 20 L $\mathbb{L}$ 15 $\mathbb{L}$ hafva vederbörande Masugns-ägare lefverererat följande belopp in natna, nemligen:

	Sk $\mathbb{L}$.	L $\mathbb{L}$.	$\mathbb{L}$.
Inom Nya Kopparbergs Bergmästaredöme	454.	23.	7.
„ Westmanlands och Kopparbergs Läns dito	1,639.	22.	5.
„ Nora och Lindes dito	1,121.	22.	9.
„ Wermlands dito	1,325.	4.	1.
Summa	Sk $\mathbb{L}$ 4,541.	20.	2.

Det öfriga beloppet af tionde-tackjernet 13,518 Sk $\mathbb{L}$ 15 $\mathbb{L}$ har deremot blifvit med penningar löst, enligt följande, af Kammar-Collegium, Stats-Contoret och Bergs-Collegium, upprättade taxa, nemligen:

	Banco. R:dr	sk.
För Masugnarne under Löfsta, Österby, Gimo och Rånäs Bruk . . .	11:	—
„ dito „ Forssmarks, Gysinge, Strömsbergs och Ullforss Bruk samt Harnäs Masugn	9:	—
„ dito „ Schebo, Ortala, Hargs, Vattholma och Söderforss Bruk	8:	24.
„ dito „ Elfkarleö Bruk	8:	—
„ dito uti Norbergs och Skinskattebergs Bergslager . .	7:	28.
„ dito „ Nora Bergslag i Örebro Län	7:	8.
„ dito „ Lindes dito i dito	7:	—
„ dito „ Ramsbergs dito i dito	6:	32.
„ dito „ Lekebergs dito i dito	7:	28.
„ dito „ Lerbecks dito i dito	7:	12.

		Banko. R:dr sk.
För Masugnarne uti Nya Kopparbergs Bergslag i Örebro Län . . .		6: —
„ dito „ Hjulsjö dito i dito		6: 32.
„ dito „ Grythytte och Helleforss Bergslager i dito . . .		7: 12.
„ dito „ Carlskoga Bergslag i dito		8: —
„ dito „ Filipstads Bergslager		8: —
„ dito „ Norrberkes- och Tuna Socknar i Kopparbergs Län		6: 40.
„ dito „ Söderberkes, Säfsens och Floda Socknar jemte Pehrsbo Masugn i Grangärdes Socken i dito		7: —
„ dito „ Grangärdes Bergslag, utom Pehrsbo i dito . . .		6: 32.
„ dito „ Öster-Bergslagen i dito		7: 16.
„ dito „ Öster-Dalarne i dito		6: 32.
„ dito „ Södermanlands- och Östergöthlands Län		7: 16.
„ dito „ Tabergs Bergslag och Jönköpings Län, med undan- tag af Ohs och Bruzaholms Masugnar		7: 16.
„ dito „ Calmar och Kronobergs Län samt af Ohs och Bru- zaholms Masugnar i Jönköpings Län		6: —
„ dito „ Ofvansjö och Thorsåkers Bergslager, samt i allmän- het för Masugnarne inom Gefleborgs, Wester-Norr- lands, samt Norr- och Westerbottens Län; med undantag likväl af dem, hvilkas ägare, enligt Eders Kongl. Maj:ts Nådiga Bref af den 21 Juni 1826, tills vidare med 3 R:dr 32 sk. få lösa Tionde-jernet		7: 16.

3^{dje} Artikeln.

Gjutgods-tillverkningen och Gjuterierne.

	Uppgifven gjutgods-tillverkning vid Masugnarne år 1838. Tackjernsvigt.		
	Skil	Lb	℥
Uti Westerbottens Län	140	8	—
„ Jemtlands dito	23	10	—
„ Wester-Norrlands dito	66	8	5
„ Gelleborgs dito	1,050	—	—
„ Upsala dito	263	9	—
„ Stockholms dito	29	16	—
„ Kopparbergs dito	2,251	13	10
„ Westmanlands dito	452	2	5
„ Örebro dito	1,886	10	—
„ Wermlands dito	3,000	—	—
„ Södermanlands dito	5,470	8	17
„ Östergöthlands dito	1,871	4	5
„ Calmare dito	881	22	19
„ Jönköpings dito	462	23	10
„ Kronobergs dito	2,393	19	9
Summa	20,243	—	—

I afscende å detta, i enlighet med inkomna uppgifter, här upptagne quantum af gjutgods-tillverkning vid Masugnarne gäller dock nu, likasom tillförne, den anmärkningen, att fullständiga uppgifter om denna tillverkning understundom saknas, emedan sällan ordentlige anteckningar, särdeles vid Bergsmanshyttorne föras öfver gjutningen för eget och ortens behof.

Tillverkningen vid de egentlige Gjuterierne, hvarest tackjernet uti särskilda ugnar omsmältes, har deremot blifvit behörigen uppgifven, äfvensom underrättelse meddelats derom, att vid Åkers och Helleforss Bruk, utom det vid Mas-

ugnarne derstädes tillverkade gjutgodset, äfven gjutning genom tackjernets omsmältning uti Cupol- och Reverber-ugnar ägt rum; varande förhållandet härhärmed i det hela följande:

				Banco.		
				R:dr	sk.	r.
Vid Kungsholms Gjuteri i	<i>Sk</i>	<i>L</i>	<i>Ø</i>			
Stockholm . . .	1,200.	—	—	Tillverknings-värde	36,000.	— —
„ Bergsunds dito i dito	1,574.	—	—	dito	60,459.	— —
„ Nyköpings dito . .	417.	—	—	dito	7,506.	— —
„ Åkers dito i Nyköpings Län . . .	786.	—	—	dito	*)	14,148. — —
„ Helleforss dito i dito	193.	11.	19.	dito		3,484. 36. 2.
„ Näfveqvarns dito i dito	32.	14.	11.	dito		589. 4. 6.
„ Motala dito i Linköpings Län . . .	1,456.	5.	2.	dito	39,770.	44. —
„ Krokforss dito i Örebro Län . . .	1,090.	10.	—	dito	27,544.	— —
„ Forssbacka dito i Gefleborgs dito . .	1,350.	14.	—	dito	*)	24,312. 28. 9.
„ Dormsjö dito i Kopparbergs dito . .	563.	—	—	dito		10,134. — —
„ Furudahls dito i dito	776.	—	—	dito		13,968. — —
„ Ankarsrums dito i Calmar dito . .	250.	—	—	dito	*)	4,500. — —
„ Öfverums dito i dito	545.	6.	3.	dito		9,815. 25. 8.
„ Öremo dito i Kronobergs dito . . .	80.	2.	10.	dito		1,442. 12. —
„ Huseby dito i dito .	18.	—	—	dito	324.	— —
„ Helsingborgs dito .	467.	7.	14.	dito	10,097.	15. 7.
Summa <i>Sk</i>	10,800.	11.	19.	Summa R:dr	264,095.	22. 8.

*) Der endast tillverkningsquantum men icke tillverkningsvärdet uppgifvits, har det sednare blifvit beräknadt efter ett medelbelopp af 18 R:dr per *Sk*

Exporten af gjutgods har år 1838, enligt hvad Tullverkets Räkenskaper innehålla, uppgått till följande belopp:

	Kanoner och Kulor.		Kasserade Kanoner.		Grytor, Kettlar samt Gal- lerverk.		Machine- rier.		Summa.		Diverse gjutgods ej specifice- radt, men upptaget i penninge- värde.	
	Skk	Lß	Skk	Lß	Skk	Lß	Skk	Lß	Skk	Lß	R:dr	sk.
Till Norrige . .	512	5	14	5	8	—	—	—	534	10	632	32
„ Finland . .	—	—	—	—	22	10	5	—	27	10	22,522	44
„ Preussiska Länderne .	3,075	3	—	—	—	—	—	—	3,075	3	50	—
„ Danska Sta- terne . . .	1,982	15	472	15	78	10	—	—	2,534	—	1,347	—
„ Hamburg, Bremen och öfrige Ty- ska Orter .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	893	—
„ Stor-Britanien och Irland .	—	—	—	—	3	15	8	—	11	15	—	—
„ Nederländerne	1,650	7	—	—	—	—	—	—	1,650	7	—	—
„ Frankrike .	6	17	—	—	—	—	—	—	6	17	—	—
„ Portugal . .	—	—	—	—	—	—	11	10	11	10	—	—
„ Brasilien . .	—	—	—	—	—	—	5	10	5	10	696	—
Summa	7,227	7	487	—	112	15	30	—	7,857	2	26,141	28

4de Artikeln.

Stång- och Ämnesjerns-Smidet.

	Härdar.	Privilegierade Smidesbeloppet, hammarskatten inberäknad, den 31 December 1838.			Uppgifven tillverkning år 1838.		
		SKB	LH	W	SKB	LH	W
Norrbottnens Län	22	Bergs- 7,505	vigt. 10	—	Bergs- 5,028	vigt. 2	7
Westerbottnens dito	17	7,423	10	—	3,733	10	5
Jemtlands dito	8	3,158	—	—	490	16	19
Wester-Norrlands dito	66	27,271	15	—	28,056	12	10
Gefleborgs dito, Helsingland . .	62	25,372	10	—	32,695	1	13
dito dito, Gestrikland . .	95	41,856	5	6	50,832	—	4
Upsala dito	29	20,551	15	8	22,642	11	—
Stockholms dito	19	11,567	5	2	11,922	3	17
Kopparbergs dito	175	67,706	4	18	65,158	10	17
Westmanlands dito	127	54,652	17	8	62,839	18	1
Örebro dito	167	64,868	11	17	67,913	14	3
Wernlands dito	247	108,611	3	10	93,255	7	17
Götheborgs och Bohus dito . .	2	969	—	—	—	—	—
Södermanlands dito	48	16,806	5	—	16,046	7	5
Östergöthlands dito	75	23,784	8	—	23,598	1	8
Skaraborgs dito	20	7,345	3	—	6,377	9	16
Elfsborgs dito	37	15,004	10	—	11,604	18	—
Calmare dito	34	8,759	10	—	8,484	19	8
Jönköpings dito	33	11,839	6	—	9,408	11	8
Kronobergs dito	21	4,686	9	—	5,618	7	11
Summa	1,304	529,739	19	9	525,705	2	9

Under nu ifrågavarande år har väl Collegium meddelat Privilegier å 21 nya hårdar; men som 2:ne af de förut tillätne blifvit, efter derom föregången anmälan, nedlaggde, hafva endast 19 hårdar tillkommit det antal, som vid slutet af det nästföregångne året fanns vara privilegieradt.

I afseende på det tillätna och till visst Skeppundtal bestämda Stångjerns-smidet, så har tillökningen deruti utgjordt 35,243 *Sk* 14 *L* 4 *Ø* med hammarskatten inberäknad. På sätt den vid slutet af års-berättelsen intagne detaljerade uppgift närmare utvisar, hafva af detta belopp 15,493 *Sk* 15 *L* med dubbel hammarskatt derföre, 302 *Sk* 10 *L*, blifvit, efter derom verkställda undersökningar, tillätne på grund af 1803 års Kongl. Förordning om Stångjerns-smidet, hvaremot 19,160 *Sk* 1 *L* med derföre tills vidare, å 1½ *Sk* för 100:de, utgående hammarskatt 287 *Sk* 8 *L* 4 *Ø*, utgöra den tillökning till ½ del af förut privilegieradt Smide, hvarom åtskillige Bruksägare, med anledning af 4:de §. uti Eders Kongl. Majts Nådiga Kungörelse af den 26 October 1838, angående vissa ändringar uti Författningarne, rörande Stångjernssmidet och den gröfre Jern-förädlingen i Riket, hos Collegium gjort anmälan.

Af det, till följe af 1803 års Kongl. Förordning, tillätne Smidet 15,493 *Sk* 15 *L* kommer, enligt innehållet af de utfärdade Privilegierna, icke allt att genast begagnas och utskylder derföre att erläggas, utan sker detta endast successift i följande ordning efter tiden nemligen:

			<i>Sk</i>	<i>L</i>	<i>Ø</i>
från och med Smidesåret	1838		5,168.	15.	—
”	”	1839	6,725.	—	—
hvarjemte byggnadstid blifvit					
beviljad till och med år	1840	för	900.	—	—
dito	dito	1842 „	1,900.	—	—
dito	dito	1843 „	1,800.	—	—
			Summa <i>Sk</i> 16,493. 15. —		

Då till följe af Eders Kongl. Majts Nådiga Kungörelse af den 26 October 1838 dubbel hammarskatt kommer hädanefter att utgöras för det med Recognitions-afgift hittills beskattade Smidet, hvadan ock benämningen af Recognitions-Smide hädanefter kommer att upphöra, så kan det vid 1838 års slut privilegierade Smidet 529,739 *Sk* 19 *L* 9 *Ø* numera på följande sätt fördelas, nemligen:

Det

Det före 1803 års Kongl. Smides-Förordning, emot enkel hammarskatt tillätne Smidet, deruti upptaget det vid Österby, Löfsta och Gimo utöfver hammarskatten idkade, efter det medium, som Collegii underdåniga Års-Berättelse för år 1835 innehåller	329,940.	13.	6.
Frälse-rätten, eller det belopp, som utan hammarskatt tillhörer det äfven före 1803 års Kongl. Smides-Förordning tillkomne, så kallade Frälse-Smidet	17,388.	6.	5.
Nytt Smide privilegieradt på grund af 1803 års Kongl. Förordning, nu mera alltsammans emot dubbel hammarskatt	156,968.	1.	3.
Smides-tillökning vid gamla Verk, med anledning af 4 §. uti Eders Kongl. Maj:ts Nådiga Kungörelse den 26 October 1838, emot derföre tills vidare utgående hammarskatt à $1\frac{1}{2}$ Skk för 100:de	19,160.	1.	—
Hanunarskatten för så väl gamla, som nya Smidet	6,282.	17.	15.
Summa Privilegieradt Smide	529,739.	19.	9.

Den uppgifne, här ofvan upptagne Stång- och Ämnesjerns-tillverkningen 525,705 Skk Bergsvigt öfverstiger med 45,004 Skk den, som per medium de 5 nästföregångne åren 1833—1837 ägt rum, samt med 73,224 Skk den production, som under de 10 åren 1823—1832 i medeltal är vorden, enligt uppgift, åstadkommen.

Jemföres årets Smides-tillverkning 525,705 Skk Bergsvigt, eller efter beräkning i Stap. Stads vigt 578,275 Skk med det belopp af Stångjern och Jern-manufactur, som under samma år på Rikets Vågar inkommit och utgjort 506,004 Skk Stångjern, samt 42,412 Skk Manufactur, eller tillsammans 548,416 Skk, blifver skilnaden 29,859 Skk, som jemte de 50,160 Skk, allt Stap. St. vigt, hvilka åter från Vågarne för inrikes behof blifvit afvägde, skulle svara emot förbrukningen inom Landet; och churuval det icke är möjligt, att hela års-tillverkningen kan samma år hinna vägföras, dock som förhållandet i detta afseende fortgår på enahanda sätt år från år, bör skilnaden emellan tillverkning och vägföring, sammanlagd med afvägningen för inrikes behof, särdeles om en medel-

beräkning uppgöres för flere år, kunna i det närmaste angifva den årliga jernförbrukningen inom Landet.

Hela Jern-exporten, Stångjern och Manufactur sammanräknade, har under Smidesåret uppgått till 556,362 *Skz* 13 *Lz* 15 *z*. Af detta belopp har afvägningen af Stångjern utgjort:

	<i>Skz</i>	<i>Lz</i>	<i>z</i>
Till export från Stockholms våg . . .	269,431.	1.	16.
„ „ Götheborgs dito . . .	181,598.	18.	15.
„ „ de öfrige Vågarne . . .	75,628.	13.	7.

Summa export *Skz* 526,658. 13. 18. Stap.St. v.

Denna export öfverstiger med 106,484 *Skz* den, som per medium de 5 föregående åren 1833—1837 ägt rum, samt med 139,293 *Skz* den som i medeltal under 10 åren nästföret blifvit verkställd.

I följd af årets betydliga export hafva väl Stångjerns-inventarierna blifvit med 52,288 *Skz* förminskade, emot det belopp, hvartill de vid början af Smides-året uppgingo; men de hafva emellertid vid årets slut funnits vara:

	<i>Skz</i>	<i>Lz</i>	<i>z</i>
På Stockholms våg	126,639.	8.	1.
„ Götheborgs dito	105,047.	9.	15.
„ de öfrige Stapelstads-Vågarne	24,209.	5.	2.
„ Upstads-Vågarne	8,589.	1.	5.

Summa Stångjerns-Inventarium 264,485. 4. 3. Stap.St. v.

Som Eders Kongl. Maj:t under den 11 September 1837 behagat tillåta, på sätt Bergs-Collegii Kungörelse af den 14 i samma månad närmare utvisar, att den under vissa vilkor fria tillverknings- och vågförings-rätt, som de tvenne nästföregångne åren varit i nåder beviljad, äfven skulle under Smides-året 1838 få fortfara, anser sig Collegium böra i underdånighet upplysa, att denna allmännare tillåtne extra vågföringsrätt, oberäknad den särskildta smidesrätt, som genom speciella nådiga Resolutioner visse Bruksägare medgifvits, blifvit till följande belopp begagnad, nemligen:

	<i>Skz</i>	<i>Lz</i>	<i>z</i>
	Bergsvigt.		
Inom Gefleborgs Län	6,974.	15.	4.
„ Kopparbergs dito	1,370.	2.	2.
Transport	8,344.	17.	6.

		Sk	L	B
		Bergsvigt.		
	Transport	8,344.	17.	6.
Inom	Westmanlands dito	7,842.	8.	15.
„	Örebro dito	2,635.	10.	18.
„	Wernlands Län	2,953.	10.	14.
„	Södermanlands dito	658.	5.	1.
„	Elfsborgs dito	1,039.	15.	18.
„	Kronobergs dito	696.	16.	16.
Summa Sk		24,171.	5.	8.

Den lika beskaffade extra vägföringen utgjorde år 1837	17,026.	6.	11.
ditto ditto ditto ditto 1836	14,747.	17.	4.

Tullverkets Räkenskaper, som omfatta Calender-året 1838, utvisa, då destinations-orterna tillika utsättas, att Stångjerns-exporten uppgått till följande belopp, nemligen:

	Stapelstadsvigt.		
	Sk	L	B
Till Norrige	1,772	7	—
„ Finland	8,236	1	—
„ Ryssland	10	1	—
„ Preussiska Länderne	20,039	3	—
„ Danska Staterne	33,714	4	—
„ Lybeck	19,396	12	—
„ Hamburg, Bremen och öfrige Tyska Orter	31,170	—	—
„ Stor-Britanien och Irland	109,095	—	—
„ Nederländerne	23,182	11	—
„ Belgien	1,142	14	—
„ Frankrike	55,593	12	—
Transport	303,352	5	—

	Transport	Stapelstadsvigt.		
		Sk℔	L℔	℔
		303,352	5	—
Till Portugal med Azoriska och Cap-Verds Öarne		24,953	14	—
„ Italien, Sardinien och Sicilien		2,042	18	—
„ Österrikiska Staterne		167	11	—
„ Gibraltar		534	5	—
„ Grekland		164	5	—
„ Algier		3,489	19	—
„ Ostindien		7,532	2	—
„ Nord-Amerikanska förenta Staterne		192,223	14	—
„ Brasilien		9,509	19	—
„ Öfrige Stater i Södra Amerika		215	15	—
„ Westindiska Öarne		661	15	—
Summa Export Sk℔		544,848	2	—

Lösnings-priserne för Eders Kongl. Maj:ts och Kronans Hammarskatts-jern hafva, enligt den af Kammar-Collegium, Stats-Contoret och Bergs-Collegium upprättade Taxan, blifvit fastställda på sätt som följer, nemligen:

	R:dr	sk.
För Löfsta, Österby, Gimo och Rånäs Bruk	29:	—
„ Forssmark, Strömsbergs, Ullforss och Gysinge Bruk	26:	—
„ Skebo, Ortala, Hargs, Vattholma och Söderforss Bruk	24:	—
„ Elfkarleö Bruk	19:	—
„ Alle öfrige Stångjernsverk, uti hvad ort eller Län i Riket som helst	16:	12.
„ Ämnes-Verken	16:	—
„ Bergsmanshamrarne	15:	12.

5te Artikeln.

Jern-Manufactur-tillverkningen.

	Uppgifven Jern-manufactur-tillverkning för år 1838.		
	Bergsvigt.		
	Sk l	L l	l
Uti Norrbottens Län	309	15	18
„ Westerbottens dito	471	18	9
„ Jemtlands dito	112	9	—
„ Wester-Norrlands dito	2,009	13	4
„ Gefleborgs dito, Helsingland	143	11	8
„ dito dito, Gestrikland	824	10	10
„ Upsala dito	1,007	17	16
„ Stockholms dito	979	17	2
„ Kopparbergs dito	8,570	8	11
„ Westmanlands dito	2,440	10	12
„ Örebro dito	9,017	15	12
„ Wermlands dito	5,898	—	—
„ Götheborgs och Bohus dito	21	18	10
„ Södermanlands dito	5,184	12	19
„ Östergöthlands dito	5,812	3	1
„ Skaraborgs dito	615	13	4
„ Elfsborgs dito	3,093	13	5
„ Calmare dito	969	8	15
„ Jönköpings dito	1,277	10	—
„ Kronobergs dito	1,770	1	6
Summa Jern-Manufactur Sk l	50,531	9	2

Då medium af Jern-Manufactur-tillverkningen de 5 nästföregångna åren utgjort 50,199 Sk~~l~~ Bergsvigt, så synes det häraf, att ehuru denna del af Jern-

handteringen, under en derföre fortfarande mindre gynsam conjunctur, icke kunnat, på sätt som förhållandet varit med Stångjerns-Smidet, i anseende till quantiteten tilltaga, har likväl den gröfre jernförädlingen åtminstone bibehållit sig oförminskad vid sin under sednare tider vanliga ståndpunkt.

Deremot visa Våg-Räkenskaperne, hvad exporten vidkommer, för detta år ett något mera fördelaktigt resultat, än för året näst förut, emedan, under det att ankomsten på Rikets Vågar af Jern-Manufactur från Bruken år 1838 utgjort i Stap. St. vikt 42,412. 17. 13.

för året till export afvägts:

från Stockholms våg	17,969. 19. 7.	
„ Götheborgs dito	9,511. 15. 10.	
„ de öfrige Vågarne	2,222. 5. —	29,703. 19. 17.
hvarjemte till inrikes förbrukning från Vågarne uttagits	18,627. 12. 3.	

Summa afvägning från Vågarne i Stap. St. vikt 48,331. 12. —

Häriigenom har inträffat, att inventarierna, som vid utgången af Smides-året 1837 uppgingo till ett belopp af 25,581. 1. 7. blifvit förminskade, så att de, samma tid år 1838, utgjorde:

På Stockholms våg	12,028. — 6.	
„ Götheborgs dito	5,137. — 5.	
„ de öfrige Stapelstads-Vågarne . .	579. 14. 10.	
„ Uppstads-Vågarne	587. 6. 14.	18,332. 1. 15.

Enligt Tullverkets Räkenskaper, uppställde efter Calender-året, har förhållandet med Jern-manufactur-exporten, då destinations-orterna tillika utsättas, varit sådant, som nedanstående Tabell utvisar:

Jern-Manufactur-exporten år 1838, enligt Tull-Verkets Räkenskaper.

	Summa.		Diverse Jern-manufactur.		Stål.		Spik.		Plöghills-ämnen.		Kettingar.		Plåtar, oförte.		Saltanne-plåtar.		Skär- och Klipp-jern.		Knipp-jern.		Balt- och Galler-jern.		Band-jern.		Hamrar.		Smide Ankare.	
	Lb	Skb	Lb	Skb	Lb	Skb	Lb	Skb	Lb	Skb	Lb	Skb	Lb	Skb	Lb	Skb	Lb	Skb	Lb	Skb	Lb	Skb	Lb	Skb	Lb	Skb	Lb	Skb
Till Norrige	27	10	3	220	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
„ Finland	75	10	—	263	7	877	17	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
„ Ryssland	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
„ Preussiske Länderne	5	10	1	5	75	8	27	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
„ Danska Staterne	3	15	5	3	258	9	373	13	64	9	61	4	8	11	1,072	7	87	13	121	19	40	14	673	6	—	—	—	
„ Lybeck	—	—	—	—	66	16	129	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
„ Hamburg, Bremen och öfrige Tyska Orter	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
„ Stor-Brittanien och Irland	—	—	—	—	113	15	234	2	251	17	183	14	8	10	523	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
„ Neder-Länderne	—	—	—	—	213	19	393	17	269	8	51	11	—	—	11	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
„ Belgien	—	—	—	—	13	14	74	18	26	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
„ Frankrike	—	—	—	—	238	4	7	7	66	13	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
„ Portugal med Azoriska och Cap-Verds öarne	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
„ Italien, Sardinien och Sicilien	—	—	—	—	299	16	—	—	127	13	287	4	6	18	202	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
„ Österrikiska Staterne	—	—	—	—	48	18	55	5	31	15	—	—	—	—	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
„ Gibraltar	—	—	—	—	32	17	—	—	6	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
„ Grekland	—	—	—	—	1	10	—	—	35	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
„ Egypten	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
„ Alger	—	—	—	—	58	5	123	18	102	16	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
„ Ostindien	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
„ Nord-Amerikanska förenta Staterne	—	—	—	—	240	7	341	—	2,887	5	—	—	132	6	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
„ Brasilien	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
„ Öfrige Stater i Södra Amerika och Westindiska öarne	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Summa Export	112	5	9	8	5,145	11	2,638	3	4,054	4	779	2	213	4	2,781	17	188	10	1,043	17	8,156	7	9,740	3	510	5	35,392	16

6te Artikeln.

De så kallade Ädlare Verken.

a) *Guld-tillverkningen.*

Vid Konung Gustaf den Tredjes Silfververk, Stora Kopparbergs Bergslag tillhörigt, hafva år 1838 Tre lödige marker 13 lod 15 $\frac{1}{2}$ gran guld blifvit utbringade ur det vid samma verk erhållna silfver.

b) *Silfver-tillverkningen.*

Sala Silfververk. Några egentligen anmärkningsvärda omständigheter hafva härstädes under året icke inträffat, utan har brytningen efter malm obehindradt fortgått uti Stor- och Torg-Schakts-grufvorne. De för Nordvestra grufvefältets undersökande på djupet nödige förberedande arbeten, om hvilka uti Collegii förra årsberättelser omförmäles, hafva blifvit fortsatte och sista hindren ofvan dag för afsänkandet af Konung Carl den XI:s Schakt undanröjde genom fullbordandet af ett uppfordrings-spel med dertill hörande vattenledningar, så att Schaktets bearbetande nu mera kan börjas och malm-brytningen i denna del af Grufve-fältet efter hand fortgå med mera fördel än förut, då de svåra och långa utfordrings-vägarne till Drottning Christinas Schakt gjort arbetet allt för kostsamt; men som några utmärkt goda malner ännu icke förekomma på det djup af 107 fannar, hvartill Schaktet hunnit och dess ytterligare afsänkande äfven till någon del föranleder hinder för uppfordringen, så torde ännu icke den tid hafva kommit, då man kan hoppas någon större fördel af detta arbete. Den för detta fälts undersökande nödige afsänkning af Gustaf den III:s Schakt har äfven år 1838 blifvit fullbordad till det afsedda djupet af 150 fannar, så att endast ett genomslag på en mellan-botten vid 56 fannars afvägning återstår, för att derefter kunna gå i författning om Konst-byggnadens uppförande.

Brytningen inom Sala distrikt har år 1838 utgjort 65,894 $\frac{1}{2}$ Tunnor fyndigt och 6,261 $\frac{1}{2}$ Tunnor ofyndigt berg, eller tillsammans 72,156 $\frac{1}{2}$ Tunnor à 6 $\frac{3}{4}$ Cubikfot. Orter hafva blifvit drifne till en sammanräknad längd af 800,55 fot och Sänkningar tillsammans till ett djup af 82,8 fot.

Malm-sofringen har lemnat 29,647 lass vaskmalm, utgörande i vikt, à 5,2 Centner per lass, 154,164,4 Centner; 6,488 Cubikfot stuff, motsvarande ungefär lika många Centner; samt 82 Centner torr vigt Slig; Och har vaskmalmens medelhalt varit, 0,57 lod silfver på Centnern, Stuffsens dito 4,8 lod silfver samt 14,6 procent Bly, och Sligens dito 6 lod silfver och 19 $\frac{1}{2}$ Bly på Centnern.

Vid

Vid Bok- och Vask-verken hafva 27,044 lass vaskmalm blifvit förbrukade, men som uppfordringen utgjort 29,647 lass, så hafva genom brytningen vunnits 2,603 lass mera, än som kunnat afverkas, hvarigenom inventarierna af vaskmalm blifvit i den mån ökade, att de vid årets slut utgjorde 15,903 lass.

Genom så kallade förblynings-smältningar hafva de vid Bokverken erhållne Sligerne 7,527 Centner, jemte de här ofvan omnämnde 82 Centner, i en afpassad beskickning med stufmalmer och från Rå-smältningen erhållen skärsten blifvit tillgodogjorde; Och, sedan derefter drifnings- och finerings-processerna för sig gått, har en tillverkning åstadkommits af 3,375 lödige marker 8 lod bergfint silfver.

Sala Silfververks Ränte-ersättnings-fond, hvars ändamål uti Collegii förra års-Relationer omförmåles, har genom den stadgade afsättningen, i förhållande till silfver-tillverkningens belopp, blifvit ökad med 1,282 R:dr 32 sk., samt genom upplupne räntor på Capitalet med 643 R:dr 14 sk., hvadan ock fondens hela belopp vid Räkenskapsårets slut utgjorde 13,211 R:dr 37 sk. allt Banco.

Konung Gustaf den Tredjes Silfververk vid Stora Kopparberget. Från Stora Kopparbergs grufvor hafva år 1838 till detta Silfververk blifvit lemnade 4,187 Tunnor Blyglanshaltig sten; och har genom densammes skrädnig erhållits 2,941 Tunnor smältvärdig silfverhaltig, med kopparmalm blandad, blymalm. Årets silfver-tillverkning, som är fri från afrad till Eders Kongl. Majt och Kronan, har utgjordt 583 lödige marker 4 lod, 1 grän.

Löfvs Silfververk i Skedvi Socken och Kopparbergs Län. Härstädes hafva väl, enligt uppgift, 15 Cubicfamnar berg blifvit brutne, hvaraf erhållits 600 Tunnor malm, och hvilka sofrade till 450 Tunnor gifvit 62,6 Centner verkbly; men skulle afdrifningen deraf ej ske förr än under loppet af år 1839.

Hela Silfvertillverkningen i Riket utgör således 3,958 lödige marker 12 lod 1 grän, derföre Tionde-afgiften till Eders Kongl. Majt och Kronan af tillverkningen vid Sala uppgått till 2,745 R:dr 7 sk. 1 rst. samt Myntarekon och Slag-skatt till 676 R:dr 16 sk. 6 rst., allt i Silfver.

c) *Kopparverken.*

Stora Kopparberget. Likasom under de nästföregående åren har år 1838 icke någon rörelse förmärkts uti den genom 1833 års ras så betydligt rubbade och krossade stora kismassa, hvaruti Stor-grufvan är nedbruten. Men deremot har uti Drottning Lovisa Ulricas Grufva ett betydligt fall ägt rum, som likväl icke hindrat eller förminskat malmuppfordringen, fastän det uppe i dagen

förorsakat en icke ringa förödelse, eftersom derigenom en ny dagöppning blifvit formerad, till en längd af 28 famnar med 14 famnars bredd, hvaruti hälften af Bokverket, hela huset der stosshårdarne voro inrättade och ett stycke af jernvägen för gråbergets aflörande nedrasat.

Vattnet i grufvorne har ej eller detta år varit till hinder för grufve-brytningen, ehuru det efter den starka nederbörden i Augusti, September och October månader ökades något, så att det vid medlet af October stod uti vattendanten i Olof Hans grufva 5 famnar 5 qvart. i allmän afvägning och uti Stjerncronas sänkning 180 famnar 6 qvart. i allmän afvägning, eller 3 famnar öfver det djup, hvartill Storgrufvan för närvarande kan tömmas från vatten.

Den efter 1833 års stora fall fastställde arbetsplan för grufvans istandsättande med nödige anfarter och uppförings-schakt har oafbrutet blifvit fullföljd och utgjorde de för sådant ändamål använde omkostnader vid 1838 års slut för alla åren tillsammans 86,993 R:dr 37 sk. 10 rst Bco, med hvilka medel blifvit verkställde förbyggnader för 14,387 R:dr 10 sk. 11 rst., samt Sänkings- och Ort-arbeten utförde, de förre till ett djup af 113 famnar 10 qvarter, samt de sednare till en längd af 413 famnar 10 qvarter; Och må af desse arbeten särskildt såsom af stor vikt nämnas Drottning-grufve-schaktets fortsatta lodrätta afsänkning, samt, till fullbordande af Kronprins Oscars väg, 5 alnars ytterligare afsänkning af Prins Max's sänkning, då till vinnande af beqvämare uppföring från deromkring belägne delar af grufvorne äfven afsänkning af Konung Carl Johans- och Meyenholtz's-Schakten blifvit företagen, i förening med dertill hörande communications-arbeten.

Under det man således fortfarande sökt att hålla Grufvan i fullt arbetskick, hafva, för vinnande af malm, åtskillige sofrings-arbeten i rasen och många arbeten i fast klyft blifvit drifne, dock hafva de förre jemförelsevis varit de mest lönande, så att utsigterne för framtiden, då rasen blifvit genomsofrade, icke äro särdeles förhoppningsfulla.

Utur de 8 grufvor vid Stora Kopparberget, hvilka på 69 särskildte arbetsrum år 1838 blifvit drifne, har uppföringen utgjort 110,167 Tunnor malmhaltigt berg och 1,053 Tunnor Svafvelkis, med en omkostnad af 28 sk. 6 rst. Banco för hvarje Tunna; Och har af det malmhaltiga berget, som till stor del undergått skrädning, erhållits 46,765 Tunnor malm, som vid malm-lottnings-auctionerne blifvit värderad till 124,358 R:dr 33 sk., eller 2 R:dr 31 sk. 9 rst. allt Banco per Tunna.

Fördelningen af malmen har varit som följer:

	R:dr.	sk.
Ordinarie Grufvehjelps-malm såld för	9,000.	—
Centonal-malm	10,038.	9.
Transport	19,038.	9.

	R:dr.	sk.
Transport	19,038.	9.
Afrads-malm	20,565.	15.
Extra Grufvehjelps-malm	10,364.	40.
Extra Grufve- och Afrads-Cassæ-malm	2,390.	17.

Summa Cassornes malm 52,358. 33.

Fjerdeparts-ägarnes malm eller 8 hopar, värderade efter Or-
dinarie Grufvehjelps-malmens pris till 72,000. —

Summa malmvärde, som här ofvan, 124,358. 33. Banco.

Fördelas nu värdet af Fjerdeparts-ägarnes malm 72,000 R:dr på Bergslags-gets 1,200 Fjerdeparter, uppkommer för hvarje Fjerdepart ett belopp af 60 R:dr; men då derifrån afdrages insatte grufve-brytnings-medel 36 R:dr, Fattigvårds- och Pensions-afgifter m. m. 1 R:dr 4 sk. samt Bevillning 1 R:dr 7 sk., så blifver rätta behållningen 21 R:dr 37 sk., hvilken åter i följd af Bergslagets beslut blifvit nedsatt till 21 R:dr 32 sk. allt Banko, så att på detta sätt fjerdeparts-revenuen för år 1838 varit 13 R:dr 16 sk. mindre än året näst förut.

Under Bruksåret 1838 har invägningen uti Fahlu Kronovåg af Koppar, tillverkad af malm från de skattlagde grufvorne vid Stora Kopparberget, uppgått till ett belopp af 2,076 Skk 19 Lk 8 k Räkopparvigt.

	Skk	Lk	k
Då från sistnämnde quantum afdrages Kronans Tionde-Koppar	206.	—	3 $\frac{8}{10}$.
Konst-Stats-Kopparen	72.	16.	12 $\frac{20}{24}$.
Armbösse- och Pensions-Kopparen	6.	6.	14 $\frac{24}{40}$.
Ströms-Afrads dito	5.	9.	16 $\frac{36}{120}$.
Proste- dito	15.	—	—
Ersättning för extra afbränning vik Avesta	3.	12.	3.
har Bergsmännens behållna Koppar utgjort	1,767.	13.	17 $\frac{56}{120}$.
Summa som ofvan	Skk 2,076.	19.	8.

Derjemte har under samma tid Koppar, åstadkommen dels af malm från Konung Carl Johans grufva, dels vid Konung Gustaf den Tredjes Silfververk, dels ock genom slaggbruk, blifvit invägd till ett belopp af 1,100 Skk 5 Lk 3 k, för hvilken tillverkning icke någon afrad till Eders Kongl. Majt och Kronan utgöres.

Hvad de öfrige Kopparverken vidkommer, så, och då det skulle blifva för vidlyftigt, att särskildt för hvarje af dem meddela detaillerade underrättelser, må nu endast i underdanighet nämnas, att med undantag af några få, äro de öfrige i allmänhet så beskaffade, att om ock deras bestånd, i afseende på fortfarande malm-tillgångar, ännu kan anses vara försäkradt, är deras bedrifvande förenadt med sådane omkostnader, som understundom uppgå till värdet af den åstadkomna tillverkningen.

Koppar-tillverkningen i Riket, inberäknad den här ofvan intagne för Stora Kopparberget, har uppgått till det belopp, som nedanstående Tabell utvisar:

	Uppgifven Koppar-tillverkning år 1838.			Taxeringen bestämd till:	Kongl. Maj:ts och Kronans Afrads-Koppar.		
	Sk℔	L℔	℔		Sk℔	L℔	℔
Vid Stora Kopparberget af skattlagde grufvornes malm . .	2,076	19	8	{ Hvarje 10:de Sk℔ med afdrag af Pastors-andelen.	206	—	3 $\frac{8}{16}$
„ dito af malm från Konung Carl Johans nya grufva	194	18	6		—	—	—
„ dito genom Slaggbruk och Varp-skrädning	897	5	17	ingen afgift härföre.	—	—	—
„ dito och Konung Gustaf den Tredjes Silfververk	8	1	—	dito.	—	—	—
„ Nya Kopparberget i Örebro Län	9	6	10	hvarje 20:de Sk℔	—	9	6 $\frac{1}{2}$
„ Märsätters Kopparverk i dito	88	5	—	Ännu ej taxerad.	—	—	—
„ Ätvidabergs dito i Östergöthlands Län	1,210	11	13	hvarje 30:de Sk℔	40	7	1 $\frac{1}{16}$
„ Gottenviks dito i dito . . .	49	4	10	dito.	1	12	16 $\frac{1}{3}$
„ Tunabergs dito i Södermanlands Län	33	19	19	dito.	1	2	13 $\frac{1}{16}$
„ Riddarhyttan i Westmanlands Län	555	8	7	dito.	18	10	5 $\frac{1}{2}$
„ Garpenbergs Kopparverk i Kopparbergs Län	135	4	15	Ätnjuter frihetsår.	—	—	—
„ Korssnäs dito i dito af malm från Tomtebo grufvor . . .	125	5	13	Ännu ej taxerad.	—	—	—
„ Säghytte dito i dito af dito .	215	2	—	dito.	—	—	—
„ Löfas dito i dito af dito . .	115	6	—	dito.	—	—	—
„ Svartviks dito i dito	68	1	15	dito.	—	—	—
„ Gustafs- och Carlbergs dito i Jemtlands Län	346	12	4	dito.	—	—	—
„ Waldemarsviks dito i Calmare Län	47	1	9	dito.	—	—	—
Summa Koppar	6,176	14	6	Kronans afrad	268	2	6 $\frac{1}{16}$

d) *Messings-Bruken.*

Uppgifven tillverk-
ning af Råmessing
år 1838.

	Sk	L	Ø
Vid Skultuna i Westmanland	365.	7.	8.
„ Nyköpings Messingsbruk	162.	15.	6.
„ Gusums dito i Östergöthland	118.	—	—

Summa Råmessings-tillverkning 646. 2. 14.

7de Artikeln.

Diverse Verk och Inrättningar.

Kopparhamrar.

	Uppgifvet Kop- parsmide år 1838.		
	Sk	L	Ø
Vid Avesta Bruk i Kopparbergs Län	570	15	6
„ Åtvidaberg i Östergöthlands dito	303	8	3
„ Sätterforss i Skaraborgs dito	40	—	—
„ Stora Gårhult eller Kjällefall i dito	55	9	—
„ Cathrinæforss i Elfsborgs dito	131	—	—
„ Lessebo i Kronobergs dito	93	3	5
„ Jernhylla eller Kopparsmøllan i Christianstads dito . . .	109	—	—
„ Graneforss i Blekinge dito	260	—	—
„ Olofström i dito dito	100	—	—
Summa Kopparsmide	1,662	15	14

Blysmältnings-Verk.

Vid Konung Gustaf den Tredjes Silfververk i Fahlun har icke någon Bly-smältning ägt rum år 1838; men deremot har vid Sala, enligt inkommen uppgift,

	<i>Sk</i>	<i>L</i>	<i>Ø</i>
Blytillverkningen för året utgjort	232.	7.	5.
äfvensom den der åstadkomne biproductionen af Silfverglitt och Glete uppgått till 22 <i>Sk</i> 5 <i>L</i>			

Cobolt-Verk.

Enligt uppgift har årets tillverkning af Cobolt uppgått till följande belopp:

	<i>Ø</i>		<i>Ø</i>
Vid Tunabergs grufvor i Södermanland	1,099.	hvaraf Kronans 30:del	36 $\frac{1}{3}$.
„ Wena grufvor i Örebro Län	8,782.	dito	292 $\frac{11}{15}$.
„ Håkansbo grufvor i dito Län, hvar- est Cobolt erhållits dels jemte uppbruten kopparmalm, dels ge- nom sofring af de der befintlige varphopar	3,300.	Ej taxerad.	—
„ Gladhammar i Calmare Län genom omsofring af gamla grufve-varp	1,790.	dito	—
Summa Cobolt-malm	14,971.	Kronans Afrad	329 $\frac{1}{15}$.

Svafvel-Bruk.

	<i>Sk</i>	<i>L</i>	<i>Ø</i>		<i>Sk</i>	<i>L</i>	<i>Ø</i>
Vid Stora Kopparberget	37.	17.	4.	hvaraf Kronans 30:del	1.	5.	4 $\frac{4}{5}$.
„ Säghytte Kopparverk i Kop- parbergs Län	124.	—	—	Ännu ej taxerad.	—	—	—
„ Korssnäs dito i dito	55.	—	—	dito.	—	—	—
Summa Svafvel <i>Sk</i> 216. <i>L</i> 17. <i>Ø</i> 4.				Kronans afrad	1.	5.	4 $\frac{4}{5}$.

Vid Dylta Svafvelbruk i Örebro Län har år 1838 icke någon tillverkning af Svafvel ägt rum.

Vitriol-Verken.

	Sk	L	Ø		Sk	L	Ø
Vid Stora Kopparberget . .	479.	12.	14.	Kronans 30:del . . .	15.	19.	15.
„ Dylta i Örebro Län . .	227.	—	—	dito 10:del . . .	22.	14.	—
„ Lovers Alunbruk i Cal-							
mare Län	147.	—	—	Ännu ej taxerad . .	—	—	—
„ Ölands dito	321.	—	—	dito	—	—	—
Summa Vitriol Sk	1,174.	12.	14.	Kronans afrad	38.	13.	15.

Dessutom äro vid Stora Kopparberget tillverkade 17 Sk 13½ Ø Saltzburger Vitriol, hvarföre icke någon afgift till Kronan erlägges.

Alun-Bruken.

	Uppgifven tillverkning för år 1836.		Kronans Afrad.		
	Tunnor.		T:r	L	Ø
Vid Andrarum i Christianstads					
Län	1,634	Som medelpriset å den år	8	2	18
„ Lover i Calmar Län . . .	44	1837 försålde Eders Kongl. Maj:ts	—	3	15
„ Ölands Alunverk	1,724	och Kronans Afrads Alun icke			
„ Garphytte dito i Örebro Län	1,905	uppgått till 16 R:dr B:co för	8	10	11
„ Kallås dito i Skaraborgs Län	593	Tunnan, erlägges, till följd af			
„ Hönsätters dito	693	Eders Kongl. Maj:ts Nådiga Bref	9	8	18
„ Carlforss	826	af den 23 Januari 1836 och 10	2	16	8
		Mars 1837, endast ½ procent af	3	7	18
		tillverkningen.	4	2	4
Summa Tunnor Alun	7,419	Kronans Afrad	37	1	12

Rödfärgs-Verk.

	Uppgifven tillverkning för år 1838.	Taxeringen bestämd till	Kronans Afrad.
	Tunnor.		Tunnor.
Vid Stora Kopparberget	1,479	hvar 30:de Tunna	49 ³ / ₁₀
„ Dylta Svafvelbruk i Örebro Län	3,794	hvar 30:de dito	379 ² / ₅
„ Risbacka Rödfärgsverk i dito .	540	hvar 30:de dito	18
„ Ridkärrs dito i dito	709	dito dito	23 ¹⁹ / ₃₀
„ Gammelbo dito i dito	202	Ej taxerad.	—
„ Östra Sillberget i Kopparbergs Län	600	hvar 50:de Tunna	12
„ Ingårfs Rödfärgsverk i dito . .	306	hvar 30:de dito	10 ¹ / ₅
„ Gamla Herregårdens dito i dito	474	under frihets-år	—
„ Carlforss Alunbruk i Skaraborgs Län	186	dito dito	—
„ Lovers dito i Calmare dito . .	546	dito dito	—
„ Ölands dito	157	dito dito	—
„ Klefva dito i Kronobergs Län .	145	hvar 20:de Tunna	7 ¹ / ₄
Summa Tunnor Rödfärg	9,138	Kronans Afrad	499 ⁴ / ₅

Blyerz-Verk.

Vid det i Norbergs Bergslag inrättade Ugus Blyerz-Verk
har tillverkningen af Blyerz uppgått till L^h 2,800.

Brunstens-Brott.

De på Spexeryds och Hohults hemmans-ägor inom Rogberga och Ödestugu
socknar uti Jönköpings Län befintlige Brunstensgrufvor och skärpningar hafva
väl under året blifvit något arbetade, ehuru tillförlitlig uppgift om förhållandet
dermed ej kunnat erhållas; men deremot har brytningen af Brunstensgrufvorne
på

på Bölets och Mossebo hemmansmark inom Udenäs och Mölltorps Socknar uti Skaraborgs Län med drift blifvit fortsatt, så att på dessa ställen åstadkommits en tillverkning af tillsammans Sk~~u~~ 2,321. —

Stenkols-Verk.

Vid Höganäs Stenkols-grufvor har brytningen uti Schaktet Brors backe fortfarit 8 månader af året med indrifning af Orter mot vester, dock har denna brytning varit mindre lönande och försvårats genom sandstens-stycken samt kastningar i flötsen. Uti Ryds gamla Schakt har arbetet under Tio månader af året blifvit verkställt med indrifning af Orter mot vester och söder, sedan communicationen emellan detta och Brors backes Schakt uti Februari månad öppnades; Och synes det kol-fält, som från detta ställe är åtkomligt, blifva af ett större omfång. Uti Schaktet Tillflykten har brytning under 8 månader af året för sig gått, derunder Orter indrifvits mot norr, öster och vester. Gränsen för arbetet härstädes mot söder blef redan förledit år anträffad vid en kastning i flötsen, och som samma förhållande med brytningen mot norr äfven detta år ägt rum vid en dylik kastning 112 famnar från Schaktet, har arbetet derefter blott mot öster och vester fortfarit.

Under året hafva stenkol till följande belopp blifvit uppbrutne:

Af N:o 1.	Tunnor 45,417.
„ N:o 2.	„ 67,467.
„ N:o 3.	„ 45,755.
Summa upptagne Tunnor Stenkol	158,639.

Deremot hafva vid Höganäs blifvit försålde:

Af N:o 1.	Tunnor 54,584.
„ N:o 2.	„ 11,170.
„ N:o 3.	„ 14,091.
Summa försålde Tunnor Stenkol	79,835.

Consumtionen på stället af Stenkol har varit:

Af N:o 1.	Tunnor 9,181.
„ N:o 2.	„ 61,298.
„ N:o 3.	„ 29,440.
Summa consumerade Tunnor Stenkol	99,919.

Porfyr- och Marmorbruk.

Vid Elfvedahls Porfyrverk hafva diverse Porfyr-arbeten	
blifvit förfärdigade till ett värde af	10,000. — —
„ Kolmårdens Marmorbruk uti Östergöthland hvarje-	
handa marmorarbeten, i värde	11,110. 31. 8.
Summa Banco R:dr	21,110. 31. 8.

Då uti Collegii förut afgifne underdåniga Berättelser endast den årliga exporten af Jernbrukens tillverkningar upptagits, men all upplysning derstädes saknats, huru stor del af de öfrige Bergverkens produkter blifvit exporterad, för att i mer eller mindre förädlad form på utrikes orter vinna afsättning; så har Collegium trott det icke vara olämpligt att hädanefter, till jemförelse med de årliga tillverknings-beloppen, jemväl uppställa en särskild öfversigt angående exporten utaf sådana Bergverks-effekter, som hufvudsakligen åstadkommas vid de här ofvan angifne till Jernbruken ej hörande diverse Verk och Inrättningar, helst emedan det härigenom blifver möjligt att, endast med ledning af Collegii Års-berättelser, ungefärligen beräkna total-värdet utaf de i olika mohn förädlade Bruks- och Bergverks-produkter, hvilka årligen ifrån Sverige exporteras; varande förhållandet härmed under sista året sådant som i den härefter följande Tabellen finnes antecknadt.

Tabell, utvisande 1838 års export af Koppar, Messing, Cobolt, Vitriol och Alan med flere af Bergverkenes produkter, upprättad i enlighet med Tullverkets Räkenskaper.

	Brunsten.	Rudfärg.	Alun.	Grön Vitriol.	Cobolt.	Bly i tackor eller arbetadt.	Jernskrot.	Jern- eller Ståltråd.	Koppar och Messings-tråd.	Summa Messing.	Messing, smidd eller arbetadt.	Messing, Rå.	Summa Koppar.	Koppar, half-färdigt arbete.	Kopparplåtar m. m.	Koppar, Rå eller Garad.	
	Lb	Tr.	Lb	Lb	Mark.	Lb	SKl	Mark.	Mark.	Lb	SKl	Lb	Lb	SKl	SKl	SKl	Till Norrige
	5	9	951	51	—	1	2	242	1,155	9	9	6	98	3 ³ / ₄	21	36	
„ Finland	15	611 ¹ / ₂	1,324	1,981	—	—	—	5,355	1,490	1	7	7	15	5 ³ / ₄	6	—	
„ Ryssland	10	2,806	79,305	340	40	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
„ Preussiske Länderne	—	415 ³ / ₄	13,957	510	—	—	3,500	—	—	—	—	—	1,262	2	—	1,262	
„ Danska Staterne	10	489	10,202	1,292	60	—	13	1,392	44,220	9	4	5	486	3	3	482	
„ Lybeck	—	30	4,679	—	1,099	—	—	—	2,000	—	7	—	337	2	—	337	
„ Hamburg, Bremen och öfrige Tyska orter	—	69	18,581	—	99	—	—	675	—	10	—	—	—	—	—	—	
„ Storbritannien och Irland	15	3,020	—	—	22,204	—	7	—	—	10	—	—	—	—	—	—	
„ Nederländerne	—	25	17,578	—	—	—	—	800	800	—	—	—	1,520	15	1	1,518	
„ Belgien	—	10 ¹ / ₂	—	—	800	—	—	—	—	—	—	—	80	—	—	80	
„ Frankrike	—	142	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	450	4 ¹ / ₂	—	450	
„ Portugal med Azoriske och Cap-Verds Öarne	—	—	—	—	—	—	—	103	—	—	—	—	10	2	—	—	
„ Gibraltar	—	—	—	34	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10	—	
„ Ostindien	—	—	17	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
„ Brasilien	—	—	—	—	—	12	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Summa	15	3,760	146,594	4,208	24,302	6	13	7,092	50,340	17	25	12	4,261	16	43	4,167	

På sätt förut iakttagits, får Collegium nu jemväl till slut i underdånighet uppgifva hvilka nya Verk och Inrättningar blifvit år 1838 tillätne, dervid dock Collegium, i afseende på det då tillkomna nya Smidet, anser sig böra skilja emellan de Smides-tillökningar, som, efter för sig gångne undersökningar, blifvit med Eders Kongl. Majts Nådiga tillstånd af Collegium privilegierade, och den ökade Smidesrätt, hvilken, med anledning af 4 §. uti Eders Kongl. Majts Nådiga Kungörelse af den 26 October 1838, Collegium, på derom gjord anmälan tillerkänt vissa Bruk i förhållande till ett beräknadt mindre kolbehof för Smidet, nemligen 18 Tunnor kol för hvarje *Skål* i stället för 24 Tunnor.

1:o. Nya Stångjerns-Verkstäder och Smides-tillökningar.

a) Med Eders Kongl. Majts Nådiga tillstånd hafva följande smiden, hufvudsakligen emot dubbel Hammarskatt, blifvit af Collegium privilegierade:

Privilegieradt Smide.

Skål Lb Å

Vid <i>Hörneåforss Bruk</i> i Umeå Socken och Vesterbottens Län, en Härd för nytt Smide	450. — —			
„ <i>Robertsforss Bruk</i> i Byggleå Socken och dito Län, tre Hamrar och fyra Härdar för	1,800. — —			
„ <i>Svanå Bruk</i> i Harakers Socken, Norrbo Härad och Westmanlands Län, en Hammare och två Härdar för	900. — —			
„ <i>Noräforss Bruk</i> i Sättna Socken, Medelpads Härad och Wester-Norrlands Län, en Hammare och en Härd för	450. — —			
„ <i>Åvike Bruk</i> i Hässjö Socken, samma härad och Län, en Hammare och två Härdar för nytt Smide 900 <i>Skål</i> , samt 400 <i>Skål</i> s tillökning uti Smidesrätten å förut varande verkstäder	1,300. — —			
„ <i>Munkforss Bruk</i> i Öfre Ulleruds Socken, Kihls Härad och Wernlands Län, en Hammare och en Härd för 450 <i>Skål</i> s nytt Smide, samt 410 <i>Skål</i> fyllnads-smide	800. — —			
„ <i>Lyrstahammar</i> , nytt Verk i Fryksände Socken, Fryksdahls Öfre härad och Wernlands Län, två Hamrar och två Härdar för	900. — —			
Transport	6,660. — —	—	—	—

	Transport 6,660.	—	—	—	—	—
Vid <i>Dådrans Bruk</i> i Rättviks Socken och Kopparbergs Län, tillökning uti Smides-rätten vid förut befintlige verkstäder . . .	450.	—	—			
„ <i>Munkedals Manufactur-verk</i> i Forss Socken, Tunge Härad samt Götheborgs och Bohus Län, en Hammare och en Härd för	500.	—	—			
„ <i>Carlforss och Snarkils Bruk</i> i Silleruds Socken, Nordmarks härad och Wermlands Län, Smides-tillökning vid förut varande Verkstäder	275.	—	—			
„ <i>Conradsforss</i> , tillämnadt nytt verk i Östmarks Socken, Fryksdahls Härad och Wermlands Län, två Hamrar och två Härdar för	1,000.	—	—			
„ <i>Sölje Bruk</i> i Stafnäs Socken, Gillbergs Härad och Wermlands Län, Smides-tillökning vid de förut befintlige Verkstäderna .	275.	—	—			
„ <i>Svartå Bruk</i> i Qvistbro Socken, Lekebergs Bergslag och Örebro Län, tillökning uti Smidesrätten emot 40 sk. Recognitions-afgift per <i>Skål</i>	168.	15.	—			
„ <i>Håkansbohls och Lideforss Bruk</i> i Nysunds Socken, Wisnums Härad och Wermlands Län, Smides-tillökning emot 32 sk. Recognitions-afgift per <i>Skål</i>	200.	—	—			
„ <i>Ränkeforss Bruk</i> i Trankils Socken, Nordmarks Härad och Wermlands Län, en Hammare och två Härdar för	900.	—	—			
„ <i>Lesjöforss Bruk</i> i Fernebo Socken och Härad af samma Län, Smides-tillökning vid förut befintlige Verkstäder	800.	—	—			
„ <i>Hörle Jernverk</i> i Wernamo Socken, Östbo Härad och Jönkopings Län, Smides-tillökning med	1,550.	—	—			
	Transport 12,878.	15.	—	—	—	—

	Transport	12,878.	15.	—	—	—	—
Vid <i>Eckersholms Bruk</i> i Byarums Socken, samma Härad och Län, afvenledes fyllnads-smide å förut tillätne Verkstäder . . .		440.	—	—			
„ <i>Lindeforss Bruk</i> i Svennarums Socken, Westra Härad och Jönköpings Län, lika beskaffad Smides-tillökning		325.	—	—			
„ <i>Kihlforss Jernverk</i> i Hanebo Socken och Södra Helsingland, en Hammare och två Härdar för 900 <i>Sk</i> Smide samt derjemte 600 <i>Sk</i> fyllnads-smide eller tillsammans		1,500.	—	—			
„ <i>Åkroksforssen</i> , nytt verk i Fryksände Socken och Wermlands Län, en Hammare och en Härd för		450.	—	—			
					15,493.	15.	—
Dubbla Hammarskatten för det sålunda privilegierade, här ofvan upptagne nya Smidet		—	—	—	302.	10.	—
b) Nytt Smide, enligt 4 §. uti Eders Kongl. Majts Nådiga Kungörelse af den 26 October 1838 och emot tills vidare derföre utgörande Hammarskatt af $1\frac{1}{2}$ <i>Sk</i> för 100de.							

Inom Westmanlands Län.

	<i>Sk</i>	<i>L</i>	<i>g</i>
Vid Fagersta Bruk	463.	6.	—
„ Sembla dito	466.	13.	—
„ Westanforss dito	276.	13.	—
„ Högforss och Pehrsho dito	506.	15.	—
„ Karmansbo Verken	999.	19.	—
„ Baggå Bruk	683.	6.	7.
„ Uttersbergs dito	610.	—	—
„ Engelsbergs dito	496.	13.	—
Transport	4,503.	5.	7. 15,796. 5. —

	Transport	4,503.	5.	7.	15,796.	5.	—
Vid Skinnskattebergs dito		959.	19.	13.			
„ Svanå och Forss		916.	13.	—			
„ Örbecks Bergsmanshammare		26.	13.	—			
„ Stabecks dito		43.	6.	—			
„ Karbennings dito		66.	13.	—			
„ Olsbennings öfre dito		25.	—	—			
„ Olsbennings nedre dito		25.	—	—			
„ Bennebo öfre dito		23.	6.	—			
„ Bennebo nedre dito		40.	—	—			
					6,629.	16.	—

Inom Kopparbergs Län.

Vid Stjernsunds Bruk	600.	—	—				
„ Hagge dito	200.	—	—				
„ Ludvika dito	790.	—	—				
„ Grängshammars dito	600.	—	—				
„ Wikmanshytte dito	150.	—	—				
„ Turbo dito	233.	6.	—				
„ Bysmedjan	133.	6.	—				
„ Marnäs Bergsmanshammare	140.	—	—				
„ Hagge dito	120.	—	—				
„ Klenshytte dito	26.	13.	—				
				2,993.	5.	—	

Inom Örebro Län.

Vid Boforss Bruk	153.	6.	—				
„ Storboda dito	276.	13.	—				
„ Rockhammars dito	243.	7.	—				
„ Norrby dito	143.	6.	—				
„ Finnå dito	200.	—	—				

Transport 1,016. 12. — 25,419. 6. —

	Transport	1,016.	12.	—	25,419.	6.	—
Vid Skyllbergs dito		360.	—	—			
„ Jerle dito		233.	6.	—			
„ Frötuna dito		313.	6.	—			
„ Laueforss dito		363.	6.	—			
„ Ölsbo dito		450.	—	—			
„ Ramshytte Bergsmanshammare		204.	—	—			
					2,940.	10.	—

Inom Gefleborgs Län.

Vid Gysinge Bruk		933.	6.	—			
„ Forssbacka dito		1,000.	—	—			
„ Högbo dito		600.	—	—			
„ Wiksjö dito		566.	13.	—			
„ Wiforss dito		633.	6.	—			
„ Axmars dito		633.	6.	—			
„ Walls Bergsmanshammares öfre Härd		106.	13.	—			
					4,473.	4.	—

Inom Wermlands Län.

Vid Brunnsbergiska Jernverken		940.	—	—			
„ Gårdsjö Bruk		266.	13.	—			
					1,206.	13.	—

Inom Södermanlands Län.

Vid Forssjö Bruk		500.	—	—			
„ Högsjö dito		416.	13.	—			
					916.	13.	—

Hammarskatten för desse 19,160 *Skz* 1 *Lz*,
enligt Kongl. Kungörelsen af den 26 October
1838, mot $1\frac{1}{2}$ *Skz* skatt för hvarje 100:de,
tillkomne nya smiden 287. 8. 4.

Summa privilegeradt nytt smide med Hammarskatten derföre 35,243. 14. 4.

2:o. Jern- och Koppar-Manufactur-Verk samt Gjuterier, dels för väg föring, dels ock för husbehofs smide samt redskaps tillverkning.

Vid *Mudängsholm* i Baltaks Socken, Wartofta Härad och Skaraborgs Län, tvenne Knipp- eller Redskaps-hamrar, för tillverkning af hvarjehanda Jern-manufactur.

„ *Robertsforss Bruk* i Byggedeå Socken och Westerbottens Län, en Stjelpugn för tillverkning af hvarjehanda gjutgoods.

„ *Munkedals Bruk* i Forss Socken, Tunge Härad samt Götheborgs och Bohus Län, manufactur-verkstäderna ökade till två Räck- och sex Spikhamrar för oinskränkt tillverkning.

„ *Guläläkers Bruk* i Karlanda Socken, Nordmarks Härad och Wermlands Län, en Räck- samt tre Spikhamrar för tvenne stockar. Förädlingsrätten 300 Skk.

„ *Ränkeforss Bruk* i Trankils Socken, Nordmarks Härad och sistnämnde Län, en Knipp- och tre Spikhamrar för tvenne stockar. Förädlingsrätten oinskränkt.

„ *Mårdsätters Kopparverk* i Hammars Socken och Örebro Län, en Koppar-hammare med Flammugn.

„ *Brefvens Bruk* i Askers Socken och Härad af Örebro Län, ett Valsverk med tre Flamm- eller Väll-ugnar, för utvalsning af så väl Stångjern som Plåtar.

„ *Lyreds Masugn* i Gunnarskogs Socken och Wermlands Län, en Räck- samt tvenne Spikhamrar för tvenne stockar.

„ *Hudlebo Bruk* i Svennevads Socken, Skyllersta Härad och Örebro Län, en Vattenslägga.

„ *Skrikarhytte Masugn* i Nora Socken och Bergslag af Örebro Län, enahanda inrättning.

Å *Picksta* hemmansägor i Holmedals Socken, Nordmarks Härad och Wermlands Län, dito dito.

„ *Södra Bredsjö* hemmansägor i Nya Kopparbergs Socken och Örebro Län, dito dito.

3:o. Smältthyttor.

Vid *Styggeforssen* i Boda Capell af Rättviks Socken och Kopparbergs Län, en Silfver-prophytta, för tillgodogörande af malmer från åtskillige gamla Silfver-grufvor i Orten.

Å *Wendals* bys ägor i Herjedalen och Jemtlands Län, en prothytt, för tillgodogörande af en på samma bys mark uppfunnen jernmalm.

Under år 1838 har icke någon Smidesrätt genom Resolution försvunnit och ur Kronans Räkenskaper utgått; men deremot hafva tvenne Stångjerns-Härdar för framtiden blifvit nedlagde, nemligen en vid Lindstaforss Bruk i Jönköpings Län och den andra vid Ålberga Bruk i Södermanlands Län.

Bergs-Collegium framhärdar med djupaste vördnad, trohet och nit

Stormäktigste, Allernådigste Konung!
Eders Kongl. Maj:ts

underdånigste, tropligtigste
Tjenare och Undersåter

D. W. TRIBLER.

F. A. BERNDES.

ADOLF HALLGREN.

N. G. SEFSTRÖM.

Stockholm den 15 November 1839.

L. Åkerberg.

STOCKHOLM, 1840.

Tryckt hos **P. A. NORSTEDT & SÖNER**, Kongl. Boktryckare.